

SINTEZA
obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor)
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(reglementarea instituirii mecanismului de guvernare energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică)
 (număr unic 199/MEn/2023)

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Ministerul Justiției (nr. 04/02-2781 din 04.04.2023)	<p>La proiectul hotărârii: în conformitate cu art. 42 alin. (4) din <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>, dacă actul normativ modifică sau abrogă mai mult de două acte normative ori părți ale acestora, denumirea acestuia trebuie să conțină o formulă generală referitoare la modificarea sau abrogarea unor acte normative. După caz, denumirea poate conține o paranteză în care se indică laconic obiectul reglementării proiectului. În acest sens, atât denumirea proiectului hotărârii Guvernului, cât și denumirea proiectului de lege urmează a fi revizuite corespunzător, fără a enunța lista actelor normative care se modifică.</p> <p>Totodată, în temeiul art. 41 din <i>Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern</i>, precum și a pct. 6 din <i>Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 698/2017</i>, care stabilesc exercitarea funcției de reprezentant al Guvernului în Parlament de către Ministerul Justiției, în lista contrasemnatarilor proiectului de hotărâre a Guvernului privind aprobarea proiectului de lege, se va include în calitate de contrasemnatar și ministrul Justiției.</p>	<p>Se acceptă. Se propune expunerea textului cuprins între paranteze din denumirea proiectului, după cum urmează: „(reglementarea instituirii mecanismului de guvernare energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică)”.</p>
		<p>Se acceptă.</p>
	<p>La Art. 1 din proiectul legii: La pct. 4, în redacția propusă a art. 4 alin. (1) lit. b), expresia „din prezenta lege” se va exclude, deoarece potrivit art. 55 alin. (4) din <i>Legea nr. 100/2017</i> în cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în același act normativ, pentru evitarea reproducerii acesteia, se face trimitere la elementul structural sau constituitiv respectiv, fără a se indica că elementul respectiv face parte din același act normativ (observație valabilă și pentru art. 7¹ alin. (6), art. 7² alin. (7), art. 31¹ alin. (3), (5) etc.).</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>La pct. 6 (art. 7² alin. (7)), pct. 9 (art. 31² alin. (4), (8)), în scopul utilizării unui limbaj normativ, cuvântul „împreună” se va substitui cu cuvintele „în comun”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
Ministerul Finanțelor (nr.09/2-03/596/479 din 05.04.2023)	<p>La Nota informativă: 1. Având în vedere atribuțiile și competențele autorităților publice responsabile de implementarea prevederilor actelor legislative vizate/modificate, considerăm oportun completarea compartimentului ”Fundamentarea economico-financiară” cu un alineat, în următoarea redacție: „Cheltuielile autorităților publice legate de implementarea și punerea în aplicare a prevederilor/modificărilor operate în proiect se vor finanța din contul și în limita alocațiilor prevăzute în acest scop în legea bugetară anuală.”.</p>	<p>Se acceptă. Nota Informativă a fost completată.</p>

	<p>Totodată, considerăm necesar de completat Nota informativă cu explicații/argumente referitoare la necesitatea operării modificărilor înaintate de autor prin art. I, pct. 7, din proiectul de lege, la partea ce ține de numirea și revocarea directorului general al Agenției pentru Reglementare în Energetică, cum ar fi excluderea prevederii de desfășurare a concursului în mod public precum și a clauzelor de revocare a acestuia de către Parlament, pe motivele prevăzute la art. 10, alin. (12) din Legea nr. 174/2017, lit. f) - constatarea executării necorespunzătoare sau a neexecutării obligațiilor sau a atribuțiilor sale, indiferent de prezența culpei și lit. g) - constatarea, în rezultatul controlului parlamentar efectuat în condițiile legii, a unei activități defectuoase.</p>	<p>Se acceptă. Nota informativă, în compartimentul 4, argumentează necesitatea respectivelor intervenții propuse la art.10 din Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, fiind determinate de sesizările Secretariatului Comunității Energetice asupra unor modificări ale Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică, incluse prin prevederile Legii nr. 121/2021 pentru modificarea unor acte normative, care în viziunea Secretariatului Comunității Energetice sunt în măsură să influențeze asupra independenței în luarea deciziilor de către ANRE și nu respectă bunele practici ale Pachetului Energetic III. Totodată aceasta a fost redactată, pentru o claritate mai mare. Argumentele referitoare la necesitatea operării modificărilor menționate sunt descrise mai amplu în Analiza impactului de Reglementare a proiectului, care conform art. 13 alin. (2) din <i>Legea nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător</i>, este parte integrantă a notei informative a proiectului de act normativ.</p>
<p>Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (nr.21-1815 din 30.03.2023)</p>	<p>În particular, la proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege, în partea ce ține de formula de atestare a autenticității actului, se va include în calitate de contrasemnat, și ministrul justiției, ca exponent al Guvernului în Parlament în ordinea prevederilor art.41 al Legii nr.136/2017 cu privire la Guvern, precum și a funcțiilor stabilite la pct.6) subpct.6) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.698/2017.</p> <p>Referitor la <i>proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative</i> în vederea asigurării unei succesiuni logice a semnificativelor normative preconizate, pe tot parcursul textului proiectului se va utiliza sintagma „organ central de specialitate al statului” la forma gramaticală corespunzătoare substituind expresia „organ central de specialitate al administrației publice” în acord cu definiția legalizată în cazul ministerelor la art.9 alin.(1) al Legii nr.98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate.</p> <p>La articolul 31² din proiect, în exercițiul calculării duratei, urmează a fi concretizat momentul (ziua) de la care începe să curgă perioada de 3 ani și jumătate și momentul (ziua) de finalitate, pentru a putea fi prelungit cu cel mult</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Nu se acceptă. Propunerea nu duce la îmbunătățirea Proiectului de lege. Totodată, sintagma de ”organ central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei” este utilizată în actele normative care reglementează toate sectoarele energeticii. Respectiv, acceptarea propunerii MIDR va duce la utilizarea în actele normative care reglementează sectoarele energeticii de sintagme diferite pentru a desemna același Minister.</p> <p>Se acceptă. Datele de inițiere a etapei prealabile și a etapei de autorizare propriu-zise sunt specificate la alin. (2), respectiv alin.(10) din articolul 31² din Proiectul legii de modificare.</p>

<p>9 luni, în cazul procesului de autorizare a proiectelor CE, fiind vorba despre indicatori temporali diferiți <i>dies a quo, dies ad quem</i>.</p>	
<p>Din rațiuni de claritate și pentru a exclude orice echivoc, la articolul 31³ alin.(1) din proiect urmează a fi excluse cuvintele „<i>cel puțin</i>”, <i>per a contrario</i> existând riscul să fie viciat întregul proces de elaborare a conceptului privind participarea publicului ca o condiție <i>sine qua non</i> de autorizare a proiectului CE.</p> <p>Concludent speței și de natură organizatorică în aplicarea corectă a actului normativ se impune regularizarea în proiect a „<i>dispozițiilor finale și tranzitorii</i>”, în sensul prevederilor art. 47 și 48 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, pentru a fi stabilite:</p> <ul style="list-style-type: none"> -momentul intrării în vigoare și măsurile necesare punerii în aplicare a actului normativ, - obligația autorităților responsabile de a executa actul normativ, de a întreprinde măsurile și de a realiza procedurile necesare executării, - măsurile ce se instituie cu privire la continuarea raporturilor juridice născute în temeiul vechilor reglementări care urmează a fi abrogate sau înlocuite de noul act normativ, corelarea noilor reglementări cu cele ale actelor normative preexistente, menținerea temporară a unor situații juridice născute în temeiul vechilor reglementări și, după caz, modificarea altor acte normative, - după caz, perioada de tranziție necesară implementării dispozițiilor actului normativ și perioada necesară pentru aducerea legislației în conformitate cu noile norme juridice. 	<p>Se acceptă.</p> <p>Cuvintele „să includă cel puțin informațiile” au modificate cu textul „să includă, fără a se limita la, informațiile”.</p> <p>Se acceptă parțial.</p> <p>Proiectul legii de modificare se completează cu Art. VI, în următoarea redacție:</p> <p>”Art. VI. – (1) Guvernul în termen de 10 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi aprobă Regulamentul privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice prevăzută la 7¹, alin. (1) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică.</p> <p>- (2) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi elaborează și publică pe pagina web oficială ghidul prevăzută la art. 31¹, alin. (11) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică.</p> <p>- (3) Agenția în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi elaborează și aprobă metodologia stabilită la art. 31⁶, alin. (2) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică.”</p> <p>Cu privire la intrarea în vigoare a Legii de modificare, considerăm irelevante includerea în prevederile proiectului a „dispozițiilor finale și tranzitorii”, or modificările operate prin proiectul de lege vor intra în vigoare în conformitate cu cerințele art.56 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.</p>
<p>În final, evocăm că în vederea atingerii integrale a obiectivului planificat la elaborarea proiectului de act normativ, precum și analizei reglementărilor în vigoare și ale modificărilor propuse, devin inerente întocmirea tabelului comparativ și completarea dosarului normativ, corespunzător prevederilor art. 40 lit. g) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.</p> <p>Comunică susținerea proiectului.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Ministerul Mediului (nr.05-07/1466 din 03.04.2023)</p>	
<p>Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea este ambiguă și nu oferă claritate cu referire la care „sarcini” ale organului central de specialitate al</p>

<p>(nr.03-1001 din 12.04.2023)</p>	<p>anunilor sarcini către Agenția de Eficiență Energetică și Agenția de Investiții, în partea ce ține de proiecte CE transfrontaliere, întru facilitarea funcționalității și evitarea dublării de competențe.</p>	<p>administrației publice în domeniul energiei sunt susceptibile de a fi „delegate”. Totodată, dacă autorul avizului prin alegația expusă a vizat „atribuțiile de facilitare și coordonare a procesului de autorizare a unui anumit proiect CE sau a unei categorii de proiecte CE”, evocăm că prevederile art. 31¹ alin.(7) (Art. 1) din proiectul de lege, stabilesc posibilitatea delegării acestor atribuții către un alt organ sau autoritate ori instituție publică.</p>
<p>Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (nr.14-03/995 din 04.04.2023)</p>	<p>Suplimentar, cu titlu de recomandare, se constată necesitatea operării modificărilor la legile din domeniul construcției și mediului, cum ar fi: Legea nr.163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, Legea nr.86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului și Legea nr.1515/1993 privind protecția mediului înconjurător, etc, în partea ce ține de autorizarea în construcții și în partea ce ține de delegarea responsabilităților organului central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu, în vederea creării Mecanismului de guvernanta energetică și a acțiunilor climatice.</p>	<p>Nu se acceptă. Or, la transpunerea Regulamentului UE nr. 2013/347 s-a optat în favoarea schemei de colaborare (stabilită la art. 8, alin. (3), lit. b) din Regulamentul UE), iar prin Proiectul legii de modificare nu se afectează reglementările legilor invocate, acestea fiind aplicabile inclusiv în contextul facilitării dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică.</p>
<p>Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (nr. DI/3/04.1.1-3741 din 30.03.2023)</p>	<p>Comunică susținerea proiectului fără obiecții și propuneri.</p>	<p>Se acceptă. Tabelul de concordanță a fost modificat.</p>
<p>Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (nr. DI/3/04.1.1-3741 din 30.03.2023)</p>	<p>Comunică lipsa de obiecții și propuneri.</p>	<p>Se acceptă. Tabelul de concordanță a fost modificat.</p>
<p>Agencia Proprietății Publice (nr.05-03-2108 din 31.03.2023)</p>	<p>Comunică despre lipsa obiecțiilor.</p>	<p>Se acceptă. Denumirea Proiectului legii de modificare se modifică după cum urmează: "Lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernanta energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică)".</p>
	<p>Cu referire la art. I din proiect, se propune modificarea denumirii hotărârii Guvernului menționată la pct. 6, articolul 7¹ alineat (3) și articolul 7³ alineat (3), după cum urmează: "Hotărârea Guvernului nr.1277/2018 cu privire la instituirea și funcționarea sistemului național de monitorizare și raportare a</p>	<p>Se acceptă.</p>

	emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice”.	
	Concomitent, reieșind din faptul că proiectul a fost expediat spre avizare și societăților pe acțiuni din domeniul energetic în care statul deține cotă-parte din capitalul social, susținem propunerile acestora și solicităm să se țină cont de ele la defnitiivarea proiectului.	Se acceptă.
Agencia pentru Supraveghere Tehnică (nr.1287/23 din 30.03.2023)	Comunică lipsa de propuneri/obiecții.	
Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică (nr.06-01/1319 din 31.03.2023)	<p>1. Se propune a se unifica conținutul normelor legale din legile sectoriale cu prevederile art. 411 alin. (1) - (1¹) din Codul Contravențional al Republicii Moldova, după cum urmează.</p> <p>1.1. La art. 8 alineat (1) lit. n) din Legea nr. 107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică, fraza „constata contravenții în domeniul energiei electrice depune în instanța de judecată procesele-verbale de constatare a contravențiilor de substituit cu expresia „constata și examinează contravenții în domeniul energiei electrice în modul și cazurile prevăzute în prezenta lege și Codul Contravențional.”</p> <p><u>Argumentare:</u> Prin Legea nr. 102 din 14.04.2022 (în vigoare 20.04.2022), a fost modificat art. 411 din Codul contravențional și ANRE nu numai constată contravențiile atribuite în competența sa, dar și le examinează, cu aplicarea sancțiunilor contravenționale, fără să le deponă în instanța de judecată.</p> <p>Prin modificarea propusă art. 8 alineat (1) lit. n) din Legea nr. 107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică va fi adus în concordanță cu normele Codului contravențional.</p>	Se acceptă.
	<p>1.2. Art. 8 alineat (1) lit. n) din Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale, fraza „constată contravenții în domeniul gazelor naturale și depune în instanța de judecată procesele-verbale de constatare a contravențiilor, în modul și cazurile stabilite în prezenta lege și în Codul contravențional”. de substituit cu expresia „constată și examinează contravenții în domeniul gazelor naturale în modul și cazurile prevăzute în prezenta lege și Codul Contravențional”.</p> <p><u>Argumentele</u> cu privire la necesitatea și oportunitatea operării modificării propuse, sunt expuse supra, la pct. 1.1.</p>	Se acceptă.
	1.3. Art. 13 alineat (1) lit. h) din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică fraza „constată contravenții în sectoarele energeticii și depune în instanța de judecată procesele-verbale de constatare a contravențiilor” de substituit cu expresia „constată și examinează contravenții în sectoarele energeticii în modul și cazurile prevăzute în prezenta lege și Codul Contravențional”.	Se acceptă.

<p>Argumentele cu privire la necesitatea și oportunitatea operării modificării propuse, sunt expuse supra, la pct. I.1.</p>	
<p>Art. 31⁴ din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică, se propune ca în denumirea articolului, dar și pe parcursul proiectului, după cuvântul „ansamblul” de completat cu cuvântul „sistemului”.</p> <p>Argumentare: Analiza cost-beneficiu se realizează pe ansamblul sistemului energetic (energy system wide cost benefit analyses)</p> <p>La alin. (1) art. 31⁴ din Legea nr. 174/2017 după cuvântul „Agenția” de completat cu sintagma „care cooperează în cadrul Comitetului de reglementare al Comunității Energetice”.</p> <p>Argumentare: Propunerea de completare este în conformitate cu art. 11 din Regulamentul nr. 347/2013 adaptat prin Decizia 2021/11/MC-Enc.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Art. 31⁴, alin. (4), fraza a 2-a se modifică după cum urmează: ”Setul de indicatori și valorile de referință respective se elaborează de Agenție în comun cu autoritățile de reglementare din statele care sunt parte a Comunității Energetice, pe platforma Comitetului de Reglementare al Comunității Energetice, în condițiile și termenele stabilite în conformitate cu Tratatul Comunității Energetice.”</p>
<p>Art. 31⁵ alin. (4) din Legea nr. 174/2017, după fraza „decide prin coordonate cu autoritățile de reglementare implicate cu privire la alocarea transfrontalieră a costurilor investiției” de completat cu sintagma „pe care va trebui să le suporte fiecare operator de sistem pentru proiectul respectiv”.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>La alin. (7) art. 31⁵ din Legea nr. 174/2017 de exelus prima fraza.</p> <p>Argumentare: Regulamentul nr. 347/2013 nu prevede obligația ANRE de a aproba „principiile de alocare transfrontaliere, coordonate cu autoritățile de reglementare implicate”, dar mai cu seamă Decizia cu privire la alocarea transfrontalieră a costurilor, stabilită la art. 31⁵ alin. (3) din Proiect.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Alineatul (7) va fi inclus în următoarea redacție: „Hotărârile Agenției privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Agenției..”.</p>
<p>La alin. (9) art. 31⁵ din Legea nr. 174/2017, fraza „costurilor unui operator de sistem eficient” de substituit cu sintagma „principiului eficienței economice”.</p> <p>Argumentare: De precizat sensul sintagmei „operator de sistem eficient și comparabil din punct de vedere structural”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Alineatul 9 se modifică după cum urmează: ”La stabilirea tarifelor în conformitate cu legile sectoriale, Agenția ține cont de costurile reale ale investiției suportate de operatorul sistemului de transport sau de dezvoltatorul proiectului CE, în măsura în care aceste costuri corespund principiului eficienței economice, ținând cont de mecanismul de alocare transfrontalieră a costurilor de investiție.”.</p>
<p>Propuneri de modificare a Legilor nr. 107 și nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică și cu privire la gazele naturale.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Articolul IV, cu privire la modificarea Legii nr. 107/2016 se completează cu pct. 2, cu următorul cuprins:</p>
<p>La art. 7 alin. (1) din Legea nr. 107/2016 de completat cu o literă nouă, cu următorul cuprins: „f) adoptă decizii coordonate cu autoritățile de reglementare ale țărilor părți ale Comunității Energetice vizate cu privire la alocarea transfrontalieră a</p>	<p>”Art. 7 alin. (1) se completează cu o literă nouă, cu următorul cuprins: „f) adoptă decizii coordonate cu autoritățile de reglementare ale țărilor părți ale Comunității Energetice vizate cu privire</p>

	<p>costurilor de investiții pe care urmează să le suportе fiecare operator de sistem în proiecte de infrastructură transfrontalieră.”</p> <p>La art. 7 alin. (1) din Legea nr. 108/2016 de completat cu o literă nouă, cu următorul cuprins:</p> <p>„r) adoptă decizii coordonate cu autoritățile de reglementare ale țărilor părți ale Comunității Energetice vizate cu privire la alocarea transfrontalieră a costurilor de investiții în infrastructura de gaze naturale”.</p> <p>Argumentare: Se propune de stabilit expres în legislația sectorială, obligația ANRE de aprobare a deciziilor privind alocarea transfrontalieră a costurilor pentru investițiile în infrastructură.</p>	<p>la alocarea transfrontalieră a costurilor de investiții în proiectele de infrastructură energetică, în conformitate cu Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică;”.</p> <p>Punctele subsecvente se renumerează.</p> <p>Articolul V, cu privire la modificarea Legii nr. 107/2016 se completează cu pct. 2, cu următorul cuprins:</p> <p>”Art. 7 alin. (1) se completează cu o literă nouă, cu următorul cuprins:</p> <p>„r) adoptă decizii coordonate cu autoritățile de reglementare ale țărilor părți ale Comunității Energetice vizate cu privire la alocarea transfrontalieră a costurilor de investiții în proiectele de infrastructură energetică, în conformitate cu Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică;”.</p> <p>Punctele subsecvente se renumerează.</p>
<p>Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică (nr.08-03/1770 din 31.03.2023)</p>	<p>1. Completarea articolului 13 cu o nouă literă, cu următorul conținut:</p> <p><i>j) creează și menține sisteme informaționale în domeniile sale de activitate și asigură funcționarea acestora, precum și protecția, securitatea și accesul limitat la datele deținute;</i></p> <p>2. Completarea articolului 14, alin. (1), cu o nouă literă cu următorul conținut:</p> <p><i>s) fine și gestionează, în conformitate cu prevederile Legii nr.71-XVI din 22 martie 2007 cu privire la registre, registrele controlorelor tehnice, autorizațiilor, actelor de corespundere, de verificare a cunoștințelor personalului electrotehnic, precum și registrul cererilor aferente activității de supraveghere energetică.</i></p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>3. Articolului 14, alin. (1), lit. m), după cuvintele „laboratoarele electrotehnice” urmează a se completa cu următorul text: „și monitorizează activitatea acestora”.</p> <p>4. Articolul 17 alin. (5) urmează a fi completat cu următoarea propoziție:</p> <p><i>„În cazul în care actul normativ de reglementare nu este înregistrat în termenul stabilit, acesta se consideră înregistrat tacit și urmează a fi inclus în Registrul actelor juridice cu atribuirea numărului de înregistrare corespunzător”.</i></p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>Se acceptă.</p> <p>Proiectul legii de modificare se completează cu punctul 10, cu următorul cuprins:</p> <p>” 10. La Articolul 17, alin. (5):</p> <ul style="list-style-type: none"> - cuvintele ”se consideră înregistrat” se substituie cu cuvintele ”se consideră înregistrat tacit”; - se completează cu o frază nouă, cu următorul cuprins: <p>”Pentru asigurarea evidenței în Registrul de stat al actelor juridice a tuturor actelor normative de reglementare aprobate de Consiliul de Administrație al Agenției, în cazul în care un act normativ de reglementare nu a fost înregistrat în termenul stabilit și se consideră înregistrat tacit, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul justiției este obligat să includă actul normativ de reglementare respectiv</p>	<p>Se acceptă.</p>

		<p>în Registrul de stat al actelor juridice, cu atribuirea numărului de înregistrare corespunzător. În termen de 2 zile lucrătoare de la adresarea Agenției, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul justiției îi comunică acesteia numărul de înregistrare atribuit actului normativ de reglementare respectiv în conformitate cu prezentul alineat.”. Punctele subsecvente se renumerează.</p>
<p>Agencia pentru Eficiență Energetică (nr.25-124 din 06.04.2023)</p>	<p>Comunică lipsa de obiectiv și/sau propuneri.</p>	
<p>Centrul de Armonizare a Legislației (nr.31/02-126-3703 din 05.04.2023)</p>	<p><i>a) Analiza comparativă a transunerii dispozițiilor Regulamentului (UE) 2018/1999</i> <p>În rezultatul analizei proiectului național, constatăm o transpunere parțială a Regulamentului (UE) 2018/1999, fiind preluate selectiv dispozițiile și noțiunile referitoare la instituirea mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice. Astfel, conform mențiunilor inserate în Tabelul de concordanță, prevederile netranspuse ale actului UE urmează a fi transpuse prin Regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, care urmează a fi elaborat ulterior adoptării proiectului dat.</p> <p>În context, ca urmare a examinării proiectului prin prisma dispozițiilor Regulamentului (UE) 2018/1999, comunicăm următoarele:</p> <p>Modificările propuse la art. 2, alin. (1) din Legea nr. 174/2017 privind extinderea scopului legii prin instituirea mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice corespund obiectului și domeniului de aplicare al dispozițiilor prevăzute la art. 1 (1) din Regulamentul (UE) 2018/1999.</p> <p>Prin completarea cu Cap. II¹ (art. 7¹ – 7⁴) a Legii nr. 174/2017 se instituie și se reglementează mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, se stabilesc cerințele privind strategia și planul național integrat, precum și privind asigurarea raportării și a evaluării progreselor în corespundere cu prevederile art. 1, art. 3 (1), (4), art. 10 și art. 17 din Regulamentul (UE) 2018/1999.</p> <p>La fel, prin art. 7¹, alin. (4) al Legii nr. 174/2017, au fost preluate cele 5 dimensiuni ale uniunii energetice, care urmează a fi integrate PNIEC (securitatea energetică, piața internă a energiei, eficiența energetică, decarbonizarea și cercetarea, inovarea și competitivitatea), prevăzute în art. 1(2) din Regulamentul (UE) 2018/1999.</p> <p>Proiectul național modifică art. 4, alin. (1), lit. b) din Legea nr. 174/2017, prin stabilirea derogării de la art. 24, alin. (5) din Legea 100/2017 și atribuirea în competența Guvernului a aprobării strategiei și a documentelor de politici în</p> </p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>domeniul energetic, prevăzute la art. 72 din proiectul național. Totodată, la art. 5 din Legea nr. 174/2017, se completează atribuțiile organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei cu cele privind elaborarea și promovarea Regulamentului privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice, strategiei energetice, a planului național integrat privind energia și clima, precum monitorizarea politicilor și actelor în domeniul energetic. Menționăm că, aceste prevederi sunt norme de creație națională și nu cad sub incidența reglementărilor UE.</p> <p>Totodată, în rezultatul completării Legii nr. 174/2017 cu normele aferente mecanismului de guvernanță energetică a acțiunilor climatice, au fost uniformizate și corelate aspectele ce vizează documentele de politici ce vor fi în acest domeniu, în alte legi relevante, cum sunt: Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică, Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.</p> <p>Astfel, ca urmare a examinării completărilor propuse la Art. II, Art. III, Art. IV și Art. V al proiectului național, prin prisma obiectului și domeniului de aplicare al Regulamentului (UE) 2018/1999, precum și a documentelor care urmează a fi elaborate și aprobate la nivel național, <i>menționăm că acestea sunt conforme și nu contravin normelor UE</i> prevăzute în art. 1.</p>
<p>Se acceptă</p> <p>Noțiunea „obiectivele Comunității Energetice privind energia și clima pentru 2030” a fost modificată înănd cont de modificările operate conform Deciziei nr. 2022/02/MC-EnC, în versiunea definitivată fiind inclusă în următoarea redacție:</p> <p>„<i>obiectivele Comunității Energetice privind energia și clima pentru 2030</i> – valori calculate în baza Țintelor și a obiectivelor adoptate la nivelul fiecărei țări parte a Comunității Energetice după cum urmează: reducerea minimă la nivel intern față de anul 1990 a emisiilor de gaze cu efect de seră la nivelul Țintei economice, care trebuie realizată până în 2030; ponderea minimă a energiei din surse regenerabile consumate în Comunitatea Energetică în 2030; obiectivul principal privind îmbunătățirea eficienței energetice în 2030; sau oricare alte obiective ulterioare.”</p>	<p>Se acceptă</p> <p><i>b) Observații de compatibilitate cu Regulamentul (UE) 2018/1999</i></p> <p>Art. 3 Legea nr. 174/2017 a fost completat cu o definiție nouă - „obiectivele Comunității Energetice privind energia și clima pentru 2030”, preluată din textul adaptat al actului UE conform Deciziei nr. 2021/14/MC-EnC. Totodată, remarcăm că aceasta a suferit modificări conform Deciziei nr. 2022/02/MC-EnC și urmează a fi ajustată corespunzător.</p> <p>În context, evidențiem că actul național de modificare are drept scop preluarea și transpunerea dispozițiilor actului UE, în versiunea adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. D/2021/14/MC-EnC. Totuși, Decizia menționată a fost modificată prin Decizia nr. 2022/02/MC-EnC5, astfel fiind modificat și completat textul Regulamentului (UE) 2018/1999 (de ex. art. 2 (11), 2 (11bis), art. 4, art. 6 (1), art. (11bis), art. 23 (1)(a) etc., inclusiv, o anexă nouă nr. XIV Ținte pentru emisiile nete de gaze cu efect de seră în 2030 (Moldova: -68,6, 9; 10 MtCO2eq). În context, evidențiem necesitatea corelării textului actului normativ prezentat pentru examinare, precum și a Tabelului de concordanță, la ultimele modificări introduse prin Decizia menționată.</p>
<p>Se acceptă.</p>	<p>Celelalte definiții UE nepreluate de proiectul național, fie sunt definite în alte acte normative existente în domeniu, fie sunt planificate a fi transpuse prin alte acte normative de punere în aplicare, enumerate în Tabelul de concordanță la proiect.</p>

<p>c) <i>Analiza comparativă a transunerii dispozițiilor Regulamentului (UE) nr. 347/2013</i></p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>În rezultatul analizei proiectului național, constatăm o transpunere parțială a Regulamentului (UE) 347/2013, or, un șir de prevederi naționale au suferit ajustări reieșind din contextul național și statutul de țară candidată la aderarea UE sau au constituit anterior obiect al transunerii prin alte acte normative naționale (de ex. criteriile de evaluare a investițiilor în proiectele de infrastructură a energiei electrice și a gazelor).</p> <p>În context, ca urmare a examinării proiectului prin prisma dispozițiilor Regulamentului (UE) 347/2013, comunicăm următoarele:</p> <p>Modificările propuse la art. 2, alin. (1), alin. (2) din Legea nr. 174/2017 privind crearea cadrului juridic necesar pentru facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică, cu impact transfrontalier, inclusiv, lărgirea aplicabilității legii asupra dezvoltării proiectelor de interes comun în cadrul Comunității Energetice corespund obiectului și domeniului de aplicare al dispozițiilor prevăzute la art. 1 din Regulamentul (UE) 347/2013.</p>	
<p>Definițiile noțiunilor de „infrastructură energetică”, „proiect de interes comun”, „dezvoltator al proiectului de interes comun în cadrul Comunității Energetice” propuse la art. 3 din Legea nr. 174/2017 transpun definițiile din art. 2 din Regulamentul (UE) 347/2013.</p>	
<p>Noțiunile UE „strangulare în infrastructura energetică”, „rețea inteligentă”, „lucrări”, „autoritate națională de reglementare” sunt definite în alte actele normative existente în domeniu, fiind enumerate în Tabelul de concordanță la proiect.</p>	
<p>Celelalte noțiuni UE, precum: „decizie exhaustivă”, „studii”, „punere în funcțiune” nu au fost preluate de proiectul național, iar autorul proiectului a prezentat argumentele neperluării acestora în Tabelul de concordanță.</p>	
<p>Prin completarea cu art. 31¹ (8), Cap. VII¹ a Legii nr. 174/2017 au fost reglementate proiectele de interes comun și transpuse prevederile privind integrarea proiectelor în planurile naționale privind infrastructura în conformitate cu art. 3 (6) din Regulamentul (UE) 347/2013.</p>	
<p>Prin art. 31⁸, Cap. VII¹ a Legii nr. 174/2017 au fost introduse norme privind criteriile aplicabile proiectele de interes reciproc în corespundere cu dispozițiile art. 4 din Regulamentul (UE) 347/2013.</p> <p>Prin art. 31⁷, Cap. VII¹ a Legii nr. 174/2017, a fost stabilită procedura privind implementarea și monitorizarea proiectelor de interes comun în corespundere cu dispozițiile din art. 5 din Regulamentul (UE) 347/2013.</p>	

<p>Prin completarea cu art. 31¹ (10), Cap. VII¹ a Legii nr. 174/2017, au fost preluate prevederile privind desemnarea coordonatorului proiectului în corespundere cu dispozițiile din art. 6 din Regulamentul (UE) 347/2013.</p> <p>Prin completarea cu art. 31¹ (1), (3), Cap. VII¹ a Legii nr. 174/2017, au fost preluate prevederile privind statutul prioritar al proiectelor de interes comun în corespundere cu dispozițiile din art. 7 din Regulamentul (UE) 347/2013.</p> <p>Prin completarea cu art. 31¹ (2), (3), (7), (9), Cap. VII¹ a Legii nr. 174/2017, au fost preluate prevederile privind organizarea procedurii de autorizare, în corespundere cu dispozițiile din art. 8 din Regulamentul (UE) 347/2013.</p> <p>Prin art. 31¹ și art. 31³ Cap. VII¹ a Legii nr. 174/2017, au fost preluate prevederile privind asigurarea transparenței și asigurarea participării publicului cu privire la prevederile actelor normative aplicabile în procesul de autorizare a proiectelor, în conformitate cu dispozițiile din art. 9 și Anexa VI privind liniile directoare, din Regulamentul (UE) 347/2013.</p> <p>Prin completarea cu art. 31², Cap. VII¹ a Legii nr. 174/2017, au fost preluate prevederile privind durata și organizarea procedurii de autorizare, în conformitate cu dispozițiile din art. 10 din Regulamentul (UE) 347/2013.</p> <p>Prin art. 31⁴, art. 31⁵, Cap. VII¹ a Legii nr. 174/2017, au fost preluate prevederile privind analiza costi-beneficiu pe ansamblul energetic și facilitarea investițiilor cu impact transfrontalier, în corespundere cu dispozițiile din art. 11 și art. 12 din Regulamentul (UE) 347/2013.</p> <p>Prin completarea cu art. 31⁶, Cap. VII¹ a Legii nr. 174/2017, au fost preluate prevederile privind stimulentele aplicate pentru proiectele de interes comun, în conformitate cu dispozițiile din art. 13 din Regulamentul (UE) 347/2013.</p> <p>Totodată, prin Anexa la Legea nr. 174/2017, au fost preluate parțial prevederile din Anexa nr. II „Categorii de infrastructuri energetice” din Regulamentul (UE) 347/2013, care urmează să fie dezvoltate în vederea punerii în aplicare a priorităților în domeniul energetic (energia electrică și gazele).</p> <p>Menționăm că, nu au fost transpuse prevederile adaptate prevăzute în art. 14 - 19 din Capitolul V „Finanțare” și Anexele nr. I, III-V, argumentele corespunzătoare fiind inserate în Tabelul de concordanță.</p>	
<p>IV. Concluzii</p> <p>Ca urmare a expertizei de compatibilitate realizate, constatăm că, proiectul național asigură transpunerea parțială a dispozițiilor Regulamentului (UE) 2018/1999 și ale Regulamentului (UE) nr. 347/2013 privind instituirea</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>mechanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice și crearea cadrului juridic național pentru facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică cu impact transfrontalier, cu observațiile de compatibilitate expuse în Capitolul II al prezentei Declarații.</p> <p>Totodată, evidențiem necesitatea corelării textului actului normativ prezentat pentru examinare, precum și a Tabelului de concordanță, la ultimele modificări introduse la Regulamentul (UE) 2018/1999 prin Decizia nr. 2022/02/MC-Enc.</p> <p>Potrivit art. 25 alin.(1) al Legii integrității nr.82/2017, eficiența cultivării climatului de integritate instituțională și profesională este supusă verificărilor din partea conducătorilor entităților publice, a autorităților anticorupție, a societății civile și mass-mediei.</p> <p>În acest sens, în conformitate cu prevederile art. 25 alin.(3) lit. a), art.28 alin.(4) al Legii prenotate, expertiza anticorupție, în calitate de măsură de control a integrității în sectorul public, se va efectua doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare a părților interesate.</p> <p>Proiectul propus pentru expertiza anticorupție, nu este însoțit de avizele instituțiilor implicate în procesul de avizare/sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, fapt ce presupune că ulterior redacția proiectului poate suferi modificări și completări.</p> <p>Refeșind din cele expuse supra, solicităm expedierea în adresa Centrului Național Anticorupție a proiectului definitivat pentru efectuarea expertizei anticorupție.</p>	
<p>Centrul Național Anticorupție (nr.06/2/5243 din 30.03.2023)</p>	<p>Se acceptă.</p>	
<p>Unitatea Consolidată pentru Implementarea și Monitorizarea Proiectelor în Domeniul Energeticii (UCIPE) (nr.03/1-150 din 11.04.2023)</p>	<p>Comunică susținerea proiectului cu operarea unor propuneri de completare.</p> <p>În contextul implementării Legii nr.120/2022 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești—Chișinău și a stației Back-to-Back Vulcănești, UCIPE a identificat în conținutul textului actului normativ - lipsa a două sate (s. Lipoveni și s. Topala, r-nul Cimișlia) care conform studiului de fezabilitate și schiței de proiect, conțin bunuri imobiliare care formează obiecte de expropriere, iar în art. 4 lit. a) din Lege nu se regăsesc.</p> <p>Având în vedere cele relatate mai sus, solicităm respectuos includerea în proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, a Legii nr.120/2022 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești—Chișinău și a stației Back-to-Back Vulcănești.</p> <p><i>Asfel, proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative se propune a fi completat cu Art. VI, care va avea următorul conținut:</i></p> <p>”Legea nr.120/2022 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești— Chișinău și a stației Back-to-Back Vulcănești</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Ținând cont de importanța proiectului pentru securitatea energetică, a fost completat atât proiectul de lege cât și nota informativă cu textul propus.</p>

	<p>(Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 158, art. 278), se modifică după cum urmează:</p> <p>1. La Articolul 4, litera a) va avea următorul cuprins:</p> <p>”a) bunurile imobile proprietate privată și cele aflate în proprietatea unităților administrativ-teritoriale, aferente proiectului menționat și situate în extravilanul și/sau intravilanul următoarelor localități: or. Vulcănești, satele Dezghinga, Congazcicul de Sus, Chirsova, Congaz, Svetlâi (UTA Găgăuzia), satele Borceag, Iujnoe, Burlăceni (raionul Cahul), satele Albota de Sus, Albota de Jos, Balabanu, Novosiolovca, Aluatu, Salcia, Musafu, Vinogradovca (raionul Taraclia), satul Borogani (raionul Leova), or. Cimișlia, satele Ivanovca Nouă, Gura Galbenei, Gradiște, Valea Perjei, Ecaterinovca, Javgur, Cenac, Lipoveni, Topala (raionul Cimișlia), satele Buțeni și Fârlădeni (raionul Hâncești), satele Zâmbreni, Costești, Hansca, Molești (raionul Ialoveni) și comuna Băcioi (municipiul Chișinău).”</p> <p>Totodată, se solicită ajustarea Notei informative la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, cu integrarea următorului conținut:</p> <p>„Legea nr. 120/2022 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești— Chișinău și a stației Back-to-Back Vulcănești a fost adoptată în vederea implementării Proiectului de interconectare a rețelelor de energie electrică dintre Republica Moldova și România Faza I. Proiectul fiind prevăzut de Strategia Energetică a Republicii Moldova până în anul 2030, aprobată prin HG nr. 102/2013. Lucrările de construcție a LEA 400 kV pe direcția Vulcănești — Chișinău și a stației electrice de tip Back-to-Back sunt parte a Proiectului de Interconectare a rețelelor de energie electrică dintre Republica Moldova și România, Faza I și vor fi realizate în perioada 2021-2024. Astfel, având în vedere că la etapa de promovare/avizare a proiectului de Lege printr-o eroare tehnică nu au fost incluse 2 sate (s. Lipoveni și s. Topala, r-nul Cimișlia), dar care conform studiului de fezabilitate și schiței de proiect fac obiect expropriere, de altfel pentru aceste sate a fost efectuată Cercetarea prealabilă, consultări publice, obținute certificate de urbanism, avizele privind coordonarea schiței de proiect și înființate Comitete de monitorizare a impactului social, includerea acestora este una imperioasă și de interes național”.</p>
S.A. „Energocom” (nr.1130 din 29.03.2023)	Comunică lipsa obiecțiilor și a propunerilor.
S.A. „CET-Nord” (nr.100-08/0457 din 28.03.2023)	Comunică lipsa obiecțiilor sau propunerilor.
S.R.L. „Moldovatrangaz”	Comunică susținerea proiectului.

<p>(nr.14-462 din 04.04.2023)</p> <p>S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord” (Jur-04/613 din 04.04.2023)</p>	<p>Înaintează propunerea de a include o serie de modificări la art.39 din Legea nr.10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, dispoziții legale care reglementează contorizarea netă a energiei electrice din surse regenerabile.</p> <p>Atragem atenția asupra faptului că legiuitorul, nu a stabilit în mod expres și explicit, în art.39 din Legea menționată, drepturile și obligațiile ce revin operatorului sistemului de distribuție sau furnizorului, în procesul de livrare a energiei electrice în rețea de către consumatorul final, deținător al unei centrale electrice, care produce energie electrică din surse regenerabile.</p> <p>În această situație, S.A. „FEE-Nord”, care este principalul furnizor al energiei electrice în zona de distribuție a Societății, interpretează eronat și abuziv prevederile art.39 alin.(4) lit. a) și b) din Legea nr.10/26.02.2016, prin care este reglementat modul de efectuare a calculului energiei electrice distribuite de către S.A. „FEE-Nord”, prin aplicarea mecanismului de contorizare netă.</p> <p>În scopul evitării situațiilor litigioase, S.A. „RED-Nord” propune includerea expresă în art.39 din Legea nr.10/26.02.2016, a drepturilor și obligațiilor operatorului sistemului de distribuție și a drepturilor și obligațiilor furnizorului, având în vedere faptul că, în conformitate cu prevederile pct.6. din Regulile pieței energiei electrice „<i>OSD achiziționează pe piața energiei electrice doar energia electrică necesară acoperirii consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în rețelele electrice pe care le operează</i>”.</p> <p>Referitor la metoda de calcul prin aplicarea mecanismului contorizare netă propunem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - evidența fizică în bilanțul lunar/anual de energie electrică, prin includerea energiei electrice total consumată, cod 1.8.0; - evidența fizică în bilanțul lunar/anual de energie electrică prin includerea energiei electrice total produsă și livrată în rețeaua electrică de distribuție, cod 2.8.0; - excluderea din bilanțul lunar a surplusului/deficitului de energie electrică produsă/consumată la locurile de consum la care se aplică mecanismul de contorizare netă, fiind realizată evidența internă (bilanț intern separat) de achitare a Furnizorilor cu consumatorii finali cu contorizare netă; - includerea răspunderii consumatorului final, deținător al unei centrale electrice care produce energie electrică din surse regenerabile, în cazul formării dezechilibrelor lunare/anuale. <p>Insistăm ca măsurarea energiei electrice să fie realizată cu contoare inteligente (care reflectă cu acuratețe consumul real de energie și care furnizează informații despre timpul efectiv de utilizare) sau cu echipamente cu citire la distanță, având sistemele de comunicație compatibile cu cele ale operatorului sistemului de distribuție, la rețelele cărora este racordată centrala electrică.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Or, propunerile formulate excedă obiectul de reglementare al Proiectului de lege supus avizării.</p> <p>Totodată, relevăm că în ședința secretarilor generali din 3 aprilie 2023 a fost examinat și transmis spre avizare proiectul de lege cu privire la modificarea Legii nr.10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (subiectul nr.8 din ordinea de zi) https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/nu-238-men-2023_actualizat_0.pdf</p> <p>Astfel, în procesul de avizare și definitivare a acestui Proiect, se vor examina inclusiv propunerile formulate la art. 39 din Legea nr.10/2016.</p>
---	---	---

<p>S.A. „Termoelectrică” (nr.79/481 din 28.03.2023)</p>	<p>A considera perioada de calcul pentru valorile determinate la producere / livrare de energie electrică, intervalul de timp cuprins între prima zi a lunii, cu începere de la ora 00:00 (ora locală) și ultima zi a lunii de referință, la ora 24:00 (ora locală). Toate echipamentele de măsurare a energiei electrice pe interval vor avea obligatoriu funcții de memorizare la prima zi a lunii, cu începere de la 00:00.</p>	
<p>La art. I: 1) p. 6, art. nou 7¹, alin. (3) și art. nou 7³, alin. (3) de a modifica denumirea Hotărârii Guvernului nr.1277/2018 cu privire la instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice; 2) p. 9, art. nou 31¹, alin. (5) nu este clar cine face parte din „Grupul responsabil al Comunității Energetice”, precum și care sunt competențele acestuia; 3) p. 9, art. nou 31¹, alin. (11) după sintagma „cu privire” de a completa cu prepoziția „la”; 4) p. 9, art. nou 31⁵, alin. (8), litera a) nu este clar ce înseamnă sintagma „tarifele de rețea”;</p> <p>La Art. II: Preambulul va avea următorul cuprins: „Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 309-320, art. 476), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează: de a completa cu p. 1 care va avea următorul cuprins: „1. În tot cuprinsul legii cuvintele „Planul național de acțiuni în domeniul eficienței energetice”, la orice formă gramaticală se substituie cu cuvintele „Planul național integrat privind energia și clima”, la forma gramaticală corespunzătoare.” Considerăm că modificarea respectivă este necesară reieșind din faptul schimbării denumirii Planului respectiv.</p>	<p>La art. I: 1) p. 6, art. nou 7¹, alin. (3) și art. nou 7³, alin. (3) de a modifica denumirea Hotărârii Guvernului nr.1277/2018 cu privire la instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice; 2) p. 9, art. nou 31¹, alin. (5) nu este clar cine face parte din „Grupul responsabil al Comunității Energetice”, precum și care sunt competențele acestuia; 3) p. 9, art. nou 31¹, alin. (11) după sintagma „cu privire” de a completa cu prepoziția „la”; 4) p. 9, art. nou 31⁵, alin. (8), litera a) nu este clar ce înseamnă sintagma „tarifele de rețea”;</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Aspectele ce țin de raportarea/informarea Grupului responsabil al Comunității Energetice, derivă din prevederile Deciziei Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr.2015/09/MC-EnC din 16 octombrie 2015, prin care s-a decis cu privire la includerea în acquis-ul Tratatului Comunității Energetice a <i>Regulamentului UE nr.347/2013</i>. În special relevăm prevederile <i>art.5 și 6</i> din Decizia menționată, care expres stabilesc competențele acestui Grup constituit la nivelul Comunității Energetice.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă Prevederile propuse au fost armonizate cu cele stabilite în Legea nr. 107/2016 cu privire la energie electrică și în Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale. Astfel, cuvintele „tarife de rețea” au fost substituite cu textul „tarife pentru prestarea serviciilor de transport”.</p> <p>Nu se acceptă. Propunerile ce țin de substituirea cuvintelor „Planul național de acțiuni în domeniul eficienței energetice”, cu cuvintele „Planul național integrat privind energia și clima”, sunt deja parte a Legii pentru modificarea Legii nr.139/2018 cu privire la eficiența energetică, adoptată în de Parlament în a doua lectură, la 12.05.2023. https://www.parlament.md/ProcesullLegislativ/ProiecteDeaCtelegislative/tabid/63/legislativ/6337/language/ro-RO/Default.aspx</p>

<p>S.R.L. „Vestmoldtransgaz” (nr.02-109 din 06.04.2023)</p>	<p>Se propune revizuirea și armonizarea capitolelor cu privire la modul de organizare a procesului de autorizare, implementare și monitorizare a proiectelor CE și IR (art.31⁷), cu prevederile Legii organice nr.163 din 09.07.2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție. Alte propuneri și observații nu sunt.</p>	<p>Nu se acceptă. Propunerea este vagă. Prin proiectul de lege nu se afectează reglementările Legii nr.163/2010, acestea fiind aplicabile inclusiv în contextul facilitării dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică.</p>
--	--	---

Ministru

Digitally signed by Parlicov Victor
Date: 2023.05.26 08:36:36 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Victor PARLICOV

SINTEZA

(Avizare repetată)

obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor)**la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative****(reglementarea instituirii mecanismului de guvernanță energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică)**
(număr unic 199/MEEn/2023)

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Ministerul Justiției (nr. 04/02-4566 din 05.06.2023)	Urmare examinării proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernanță energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică) (număr unic 199/MEEn/2023), prezentat repetat pentru examinare, comunicăm că, propunerile și observațiile formulate de către Ministerul Justiției anterior în cadrul procedurii de expertiză juridică au fost luate în considerare, proiectul fiind revizuit prin prisma recomandărilor înaintate. Observații și propuneri suplimentare nu sunt.	Se acceptă.
Ministerul Finanțelor (nr.09/2-09/7101 din 30.05.2023)	Comunică lipsa de propuneri sau obiecții suplimentare	Se acceptă.
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (nr.21-2816 din 26.05..2023)	Comunică lipsa de propuneri sau obiecții suplimentare	Se acceptă.
Ministrul Mediului (nr.05-07/1116 din 05.06.2023)	Comunică lipsa de propuneri sau obiecții	Se acceptă.
Ministerul Educației și Cercetării (nr.07-09/2467 din 30.05.2023)	Comunică lipsa de propuneri sau obiecții.	Se acceptă.

<p>Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (nr.03-1612 din 07.06.2023)</p>	<p>Cu referire la proiectul definitivat al hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernanță energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică (număr unic 199/MEEn/2023), în limita competențelor funcționale, reiterăm recomandarea privind necesitatea operării modificărilor la legile din domeniul construcției și mediului, cum ar fi: Legea nr.163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, Legea nr.86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului și Legea nr.1515/1993 privind protecția mediului înconjurător, etc, în partea ce ține de autorizarea în construcții.</p>	<p>Nu se acceptă. La transpunerea Regulamentului UE nr. 2013/347 s-a optat în favoarea schemei de colaborare (stabilită la art. 8, alin. (3), lit. b) din Regulamentul UE), iar prin Proiectul legii de modificare nu se afectează reglementările legilor invocate, acestea fiind aplicabile inclusiv în contextul facilitării dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică.</p>
<p>Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (nr.21-03/1618 din 07.06.2023)</p>	<p>Comunică lipsa de propuneri sau obiecții suplimentare</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (Nr. DI/3/041.1-6089 din 26 mai 2023)</p>	<p>Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a reexaminat proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernanță energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică (număr unic 199/MEEn/2023) și constată faptul că propunerile expuse de către MAEIE în avizul nr. DI/3/041.1-3741 din 30 martie 2023 au fost acceptate de către autor. În context, MAEIE comunică lipsa de propuneri sau obiecții suplimentare.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Agencia Proprietății Publice (nr.05-04-3517 din 29.05.2023)</p>	<p>Urmare demersului Ministerului Energiei nr. 07/3-501 din 24 mai 2023, Agenția Proprietății Publice a examinat repetat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernanță energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică) (număr unic 199/MEEn/2023) și, în limita competențelor funcționale, comunică despre lipsa obiecțiilor și propunerilor.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Agencia Serviciii Publice (nr.01/0856 din 24.05.2023)</p>	<p>Ca urmare a examinării adresării nr. 07/3-501 din 24 mai 2023 privind proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernanță energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică (număr unic 199/MEEn/2023),</p>	<p>Se acceptă.</p>

<p>Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică (nr.06-01/2306 din 12.06.2023)</p>	<p>Agencia Servicii Publice, în limita competențelor funcționale, vă comunică despre lipsa propunerilor și obiecțiilor la subiectul dat.</p> <p>Cu referire la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernanță energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică, număr unic 199/MIEN/2023), remis spre avizare de către Ministerul Energiei, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE/Agenția) intervine cu următoarele obiecții și propuneri.</p> <p>I. La Art. I din Proiect, Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică:</p> <p>1) pct. 3 din proiect urmează a fi completat cu următoarea noțiune: <i>„punerea în funcțiune - darea în exploatare a unei instalații energetice, după ce aceasta a fost realizată conform proiectului.</i></p> <p>Argumentare: în vederea excluderii ambiguităților de interpretare a noțiunilor existente, este necesară uniformizarea sensului termenilor utilizați în legislația primară și secundară, prin completarea prevederilor Legii cu noțiune respectivă.</p> <p>2) la pct. 7 al proiectului (la art. 10 alin. (2) din Lege) propunerea de a exclude sintagma <i>„și se desfășoară în mod public ”</i> nu este susținută de către ANRE, deoarece aceasta ar prezuma desfășurarea concursului de selectare și evaluare a candidaților la funcția de director ANRE în mod absolut secret și netransparent, precum și crează premise pentru aprecieri subiective din partea exponenților puterii legislative, înănd cont că factorul politic poate fi unul determinant la desemnarea învingătorului concursului. Acest fapt contravine legislației comunitare în domeniul energetic și recomandărilor Secretariatului Comunității Energetice, precum și subminează independența autorității de reglementare.</p> <p>Nota Informativă la proiectul propus spre aprobare stipulează că, unul din pilonii de bază a pachetelor legislative energetice în Uniunea Europeană și în cadrul Comunității Energetice este <u>independența autorităților de reglementare a sectorului energetic</u>. Astfel; Secretariatul Comunității Energetice a sesizat anterior asupra unor modificări ale Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică, care în viziunea Secretariatului Comunității Energetice sunt în măsură să influențeze asupra independenței în luarea deciziilor de către ANRE și nu respectă bunele practici ale Pachetului Energetic III. Prin urmare, Nota informativă stipulează expres că, Secretariatul Comunității Energetice a sesizat modificări privind art. 10 alin. (12) și anume abrogarea lit. f) și g), precum și abrogarea alin. (13¹).</p> <p>Ținând cont de cele expuse, excluderea sintagmei <i>„și se desfășoară în mod public”</i> din art. 10 alin. (2) nu se regăsește în sesizarea Secretariatului Comunității Energetice.</p> <p>De notat că, una din condițiile obligatorii stabilite pentru statele membre la Tratatul de constituire a Comunității Energetice în scopul alinierii la acquis-ul comunitar, prevăzut expres în cel de-al Treilea Pachet Energetic transpus în</p>	
		<p>Se acceptă. A fost efectuată modificarea</p> <p>Se acceptă parțial. Păstrarea desfășurării în mod public a concursului, duce la sporirea riscului tratării discriminatorii a candidaților la proba interviu, având în vedere că candidații pot urmări desfășurarea interviului și respectiv pot pregăti din timp răspunsurile la întrebările acordate. Pe de altă parte acordarea unor întrebări distincte pentru fiecare dintre candidați la fel va duce la sporirea riscului tratării discriminatorii a acestora. Astfel încât proba interviului, deși, nu va avea loc online în direct, totuși Comisia va înregistra interviul candidaților și îl va face public ulterior.</p> <p>Prin urmare alin. (2) al art. 10 se completează cu următorul text: <i>„În cadrul interviului, membrii comisiei de concurs adresează unele și aceleași întrebări fiecărui candidat la ocuparea funcției de director. Se va asigura ca nici un candidat să nu cunoască întrebările adresate predecesorilor săi. Înregistrarea video a probei interviului se publică pe pagina web a Parlamentului după finalizarea acesteia. În cazul în care pentru fiecare loc vacant anunțat pentru concurs nu există cel puțin doi candidați, se organizează un concurs repetat”.</i></p>

	<p>legislația națională, este respectarea principiului independenței autorității de reglementare în domeniul energiei și neadmiterea ingerințelor în activitatea funcțională a acesteia. Pentru a proteja independența autorității de reglementare art. 35 alin. (4) al Directivei 2009/72/CE și art. 39 alin. (4) al Directivei 2009/73/CE obligă părțile contractante ale Comunității Energetice, inclusiv Republica Moldova, să asigure că membrii Consiliului de administrație al autorităților de reglementare sunt independenți de orice intervenție în exercitarea funcției din partea oricăror entități publice sau private, inclusiv din partea organismelor politice (prevederi similare se regăsesc și în art. 82 din Directiva (UE) 2019/944).</p> <p>Independența autorității de reglementare a sectorului energetic la îndeplinirea responsabilităților sale, constituie o premisă necesară pentru dezvoltarea în mod eficace a piețelor energetice. Astfel că, selectarea candidaților la funcția de director al ANRE trebuie să se desfășoare în mod public și transparent, pe criterii de meritocrație, profesionalism și competență pentru a garanta respectarea principiului independenței și integrității instituționale a autorității de reglementare în domeniul energetic.</p> <p>Din considerentele expuse, este necesară menținerea art. 10 alin. (2) din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică, în redacția actuală, fără modificări.</p> <p>Drept opțiune alternativă, în scopul excluderii eventualelor manipulări a opiniei publice, Agenția propune o precizare în textul legii, astfel încât proba interviului deși nu va avea loc online în direct, totuși Comisia va înregistra interviul candidaților și îl va face public ulterior.</p> <p><i>Asfel se propune completarea alin. (3) al art. 10, la finalul primei propoziții cu următorul text: „ (...), care va publica înregistrarea video a probei interviului pe pagina web imediat după finalizarea acestuia”.</i></p> <p>3) net. 7 din proiect (art. 10, alin. (6), lit. b) cuvintele „a fost” se substituie cu cuvântul „este” se propune a fi exclusă.</p> <p>Propunerea respectivă vine în contradicție cu alte prevederi ale Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică, care trebuie interpretate în coroborare, fără a le rupe din context.</p> <p>Argumentare: Agenția consideră că modificarea propusă în proiect este în contradicție cu art. 10 alin. (5) lit. d) precum și cu art. 10 alin. (6) lit. a) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică.</p> <p>Prin urmare, candidatul la funcția de director al Consiliului de administrație trebuie să întrunească cumulativ următoarele cerințe, una dintre care este: d) să se bucure de o reputație ireproșabilă.</p> <p><i>Subsidțiar, prevederile alin. (6) lit. a) din Legea menționată stipulează că se consideră că nu are o reputație ireproșabilă persoana care are antecedente penale, inclusiv stinse, sau cea care a fost absolvită de răspundere ori pedeapsă penală, inclusiv printr-un act de amnistie sau de grațiere.</i></p> <p>Reținând din cele expuse, concluzionăm că, <u>reputația ireproșabilă presupune caracteristica unei persoane căreia nu i se poate reproșa nimic.</u></p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate constituie o pedeapsă privativă de drepturi și se atribuie la pedepsele ce durează în timp, pe parcursul căruia asupra condamnatului se răsfrânge influența coercitiv-educativă a statului. Retragerea dreptului persoanei de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate este o măsură limitată în timp și nu presupune retragerea totală a dreptului. Astfel, restricția nu poate fi invocată în situația în care s-a scurs termenul pentru care a fost aplicată, or pedeapsa devine una continuă și persoana este sancționată în continuare pentru o faptă pentru care deja a fost sancționată. Prin astfel de acțiuni se încalcă principiul individualizării răspunderii penale și pedepsi penale care stabilește că nimeni nu poate fi supus de două ori urmării penale și pedepsei penale pentru una și aceeași faptă (art.7 alin. (2) Cod penal).</p>
--	---	---

	<p>Corespunzător, persoana care <i>„este privată de dreptul de a ocupa anumite funcții, ca pedepsă principală sau complementară, printr-o hotărâre judecătorească definitivă”, nu are reputație ireproșabilă</i> dacă anterior <i>„0 fost”</i> privată de dreptul de a ocupa anumite funcții, ca pedeapsă principală sau complementară, printr-o hotărâre judecătorească definitivă.</p> <p>Substituirea cuvântului <i>„afost”</i> cu cuvântul <i>„este”,</i> ar crea confuzii și ar lăsa loc de interpretări, care ar permite persoanelor private de ANI sau instanța de judecată de dreptul de a ocupa anumite funcții pe un anumit termen, ca după expirarea acestor termene să candideze la funcția de director al ANRE. Or, faptul expirării termenului pentru care a fost privat de dreptul de a ocupa anumite funcții, chiar după expirarea acestui termen, nu poate fi considerat că persoana dispune de reputație ireproșabilă, prin prisma prevederilor legale enunțate supra.</p> <p>Astfel, conchidem că propunerea de modificare din prezentul proiect nu garantează respectarea cerinței privind reputația ireproșabilă a candidatului la funcția de director.</p> <p>Prin urmare, considerăm necesară menținerea art. 10 alin. (6) lit. b) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energică, în redacția actuală, fără modificări.</p> <p>4) pct. 9 din proiect (art. 14, alin. (1) lit. i) din Legea nr. 174/2017), propunem a fi expusă în redacție nouă după cum urmează:</p> <p><i>„ i) la sesizarea organelor de resort, participă la examinarea circumstanțelor și a cauzelor avariilor, incendiilor, electrocutărilor sau exploziilor provocate de centralele electrice și termice, de rețelele electrice și termice sau de instalațiile electrice și termice, cu dreptul de a solicita și obține informații aferente cazului cercetat”</i></p> <p>Argumentare: art. 14 din Legea nr. 174/2017 prevede atribuțiile și drepturile ANRE în legătură cu supravegherea energică de stat. Prinre aceste atribuții, alin. (1) lit. i) al aceluși norme legale prevede atribuția ANRE de a <i>„participă la examinarea circumstanțelor și a cauzelor avariilor, incendiilor, electrocutărilor sau exploziilor provocate de centralele electrice și termice, de rețelele electrice și termice și termice, de rețelele electrice și termice sau de instalațiile electrice și termice”</i>.</p> <p>Cu toate acestea, Agenția nu este informată operativ despre producerea cazurilor de incendii, electrocutări, astfel este imposibilă examinarea tuturor circumstanțelor aferente cazurilor.</p> <p>Totodată, în cadrul examinării de către Agenție a circumstanțelor producerii incendiilor, electrocutărilor, etc., este refuzată prezentarea de către unele instituții a informațiilor aferente acestor cazuri, fapt care de asemenea pune ANRE în dificultate de a stabili cauzele producerii lor.</p> <p>5) pct. 9 din proiect (art. 14, alin. (1) din Legea nr. 174/2017), propunem a fi completat cu litera m’), în următoarea redacție:</p> <p><i>„m) eliberează acte de corespondere în cazurile stabilite în Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică și în conformitate cu Regulamentul de admitere în exploatare a instalațiilor electrice, elaborat și aprobat de către Agenție; ”</i></p>	<p>Un exemplu pertinent în acest sens îl constituie și prevederile art. 6 a Legii nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, care stabilesc că <i>„La funcția de judecător poate candida persoana cu o reputație ireproșabilă, care deține cetățenia Republicii Moldova, are domiciliul în țară și întrunește următoarele condiții: [...] d) nu are antecedente penale”</i>.</p> <p>Respectiv, ținând cont de acest aspect și de nivelul competențele atribuite judecătorilor, prin similitudine considerăm pertinentă aplicarea aceluiași principiu.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Au fost efectuate modificările.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Au fost efectuate modificările.</p>
--	--	---

<p>Argumentare: Operarea modificării date se propune a fi realizată în scopul uniformizării legislației, pentru a aduce prevederile Legii nr. 174/2017 în concordanță cu prevederile Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, precum și cu alte acte normative în vigoare.</p> <p>6) art. 14 alin. (1) lit. n) din Legea nr. 174/2017 propunem a fi expus în următoarea redacție:</p> <p><i>„n) verifică cunoștințele personalului electrotehnic al agenților economici, al întreprinderilor electroenergetice și termoelectrice și al agenților economici care prestează servicii de deservire a obiectelor energetice, cu acordarea grupei de securitate electrică și eliberarea talonului de autorizare în acest sens în conformitate cu Normele de securitate la exploatarea instalațiilor electrice;”</i></p> <p>Argumentare: Conform Normelor de securitate la exploatarea instalațiilor electrice, în funcție de categoria personalului, verificarea cunoștințelor se efectuează o dată în an sau o dată în 3 ani, astfel verificarea cunoștințelor este obligatorie.</p>	<p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările.</p>
<p>7) pct. 9 din proiect (art. 14 din Legea nr. 174/2017) propunem de completat cu alin. (6), cu următorul conținut:</p> <p><i>„ (6) Agenția publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova documentele normativ-tehnice în domeniul electroenergetic/termoelectric și hotărârile de aprobare a acestora de către Consiliul de Administrație al Agenției și le plasează pe pagina web oficială a Agenției. ”</i></p> <p>Argumentare: Documentele normativ-tehnice sunt documente cu caracter tehnic, emise de către o autoritate sau instituție publică, care stabilesc cerințe tehnice a căror respectare asigură proiectarea, verificarea, executarea instalațiilor, în condiții de siguranță și cu respectarea regulilor de securitate stabilite, care urmează să fie aduse la cunoștință publicului larg, asigurând transparența în procesul decizional.</p>	<p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările.</p>
<p>8) la Art. 16 alin. (2) din Legea 174/2017 este oportună expunerea în redacție nouă a primei propoziții, după cum urmează:</p> <p><i>Anunțul referitor la desfășurarea ședinței publice și agenda aferentă se plasează cu cel puțin 5 zile înainte de ziua preconizată pentru ședință pe pagina web oficială a Agenției și/sau se difuzează prin intermediul mass-media și/sau se expediază prin intermediul poștei electronice părților interesate, după caz.”</i></p> <p>Argumentare: Propunerea respectivă vine să ajusteze procedura transparenței în procesul decizional prevăzută de Legea nr. 174/2017, cu prevederile art. 67 al Codului administrativ al RM, pentru a exclude conflictele de norme legale, ce vizează termenul și modalitatea de informare a publicului.</p>	<p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările.</p>
<p>9) Art. 16 alin. (10) din Legea nr. 174/2017 considerăm necesar și oportun de a substitui prima propoziție, cu următorul text:</p> <p><i>Hotărârile Agenției privind aprobarea costurilor de bază, a prețurilor și tarifelor reglementate, a altor componente tarifare, a planurilor de dezvoltare, a planurilor de investiții, a investițiilor realizate de titularii de licențe, precum și</i></p>	<p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările.</p>

privind aprobarea consumurilor tehnologice și a pierderilor normative în rețele, trebuie să indice temeiul legal al aprobării. Prin derogare de la art. 118 alin. (3) al Codului administrativ, motivarea Agenției în cazul neadmiterii în scopuri tarifare a unor cheltuieli, investiții, consumuri tehnologice și pierderi în rețele, de însoțire a hotărârii. ", iar în continuare după text.

Argumentare: Prin expunerea normei în redacția respectivă, Agenția propune de a exclude obligativitatea includerii părții de motivare în fapt, nemijlocit, în textul motivării hotărârilor Consiliului de Administrație al ANRE prin care se aprobă tarifele și prețurile reglementate, planurilor de dezvoltare și planurilor de investiție, a rapoartelor privind realizarea acestora, precum și privind aprobarea consumurilor tehnologice și a pierderilor normative în rețele, astfel încât să fie exclusă împovărarea autorității emitente cu obligații administrative excesive.

Motivarea în fapt a tipurilor de hotărâri enumerate este imposibilă, întrucât în esență, acestea reprezintă rezultatul unor operațiuni tehnice și calcule în Excel extrem de voluminoase, în baza cărora se verifică și se determină valorile prețurilor, tarifelor sau a investițiilor titularilor de licență.

Astfel, din punct de vedere practic, se generează dificultăți pentru explicarea în cadrul hotărârii, a fiecărui motiv care stă la baza fiecărei componente tarifare sau element al planului de investiții. Or, aprobarea unui preț sau tarif reglementat presupune examinarea a mii de poziții de calcul a componentelor, precum și date (cifre) impunătoare, care stau la baza calculării și aprobării unui preț sau tarif reglementat.

Totodată, Hotărârile se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, iar calculele în mare parte țin de activitatea comercială a întreprinderii, care nu pot fi făcute publice în virtutea legii, întrucât acestea sunt cu acces limitat.

Prin urmare, în vederea excluderii cazurilor de anulare a actelor administrative menționate în instanța de judecată doar pentru motivul că acestea nu conțin partea motivată, se impune ajustarea cadrului normativ conform redacției propuse de ANRE. Or, în cazul eventualei contestații a oricărui act administrativ emis de ANRE (Hotărâri), instanței de contencios administrativ îi este prezentat dosarul administrativ, care verifică în întregime legalitatea și temeinicia actului administrativ, inclusiv toate valorile și cifrele care au stat la baza emiterii actului administrativ.

Respectiv, motivarea exhaustivă a poziției Agenției în cazul neadmiterii în scopuri tarifare a unor cheltuieli, investiții, consumuri tehnologice și pierderi în rețele, altor componente nejustificate, urmează a fi prezentată titularului de licență în scrisoarea de însoțire a hotărârii.

II. La art. IV din proiect, Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică:

10) La art. 2 din Lege de modificat noțiunea de electrician autorizat după cum urmează:

„electrician autorizat - persoană fizică autorizată de organul supravegherii energiei de stat cu dreptul de a executa instalațiile electrice și centralele

Se acceptă.

Au fost efectuate modificările.

<p>electrice și, respectiv, cu dreptul de a întocmi documentația aferentă lucrărilor efectuate ”.</p> <p>Argumentare: în conformitate cu prevederile art. 48 din Legea nr. 107/2016 electricienii autorizați execută și depun declarații și în cazul amenajării centralelor electrice.</p> <p>11) pctb> 1 din proiect (art. 4 alin. (1) din Lege) de suplinut cu următoarea prevedere, după cum urmează: <i>„lit. o) se abrogă.”</i></p> <p>Argumentare: în conformitate cu prevederile art. 14, alin. (1), lit. a) din Legea nr. 174/2017, Agenția elaborează și aprobă documentele normativ tehnice care reglementează modul de amenajare și de exploatare a centralelor electrice, a rețelelor electrice și a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali. Astfel, în perioada anilor 2019 - 2022, Agenția a elaborat și a aprobat 3 documente normative v-tehnice: NE 1-01-2019 „Norme de exploatare a instalațiilor electrice ale consumatorilor noncasnici”, NE1-02-2019 „Norme de securitate la exploatarea instalațiilor electrice” (publicate în Monitorul Oficial nr. 24-34 art. 90 din 31.01.2020), „Norme minime de exploatare tehnică a centralelor și rețelelor electrice” (publicate în Monitorul Oficial nr. 141-151 art. 539 din 13.05.2022). Prin urmare, considerăm oportun excluderea din competența Guvernului de a aproba documentele normative-tehnice care reglementează modul de amenajare și de exploatare a centralelor electrice, a rețelelor electrice și a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali, elaborate de organul supravegherii energetice de stat.</p>	<p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările.</p>
<p>12) Art. 7 alin. (1), propunem de completat cu o literă nouă, g⁴, cu următorul conținut: <i>„g⁴) elaborează și aprobă Normele de amenajare a rețelelor de iluminat strădati;”</i></p>	<p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările.</p>
<p>13) Art. 9 alin. (5) se propune de modificat și de expus în următoarea redacție: <i>„(5) Cu excepția situațiilor ce țin de examinarea și de soluționarea neînțelegerilor dintre participanții pieței energiei electrice, pentru organizarea executării legilor, Consiliul de administrație adoptă, în numele Agenției, hotărâri. Hotărârile Agenției privind aprobarea costurilor de bază, a prețurilor reglementate, a tarifelor reglementate, a altor componente tarifare, a planurilor de devoltare, a planurilor de investiții, a investițiilor realizate de titularii de licențe, precum și privind aprobarea consumurilor tehnologice și a pierderilor normative în rețelele electrice trebuie să indice temeiul legal al aprobării. Prin derogare de la art. 118 alin. (3) al Codului administrativ, motivarea Agenției în cazul neadmiterii în scopuri tarifare a unor cheltuieli, investiții, consumuri tehnologice și pierderi de energie electrică, altor componente nejustificate, va fi prezentată titularului de licență în scrisoarea de însoțire a hotărârii ”.</i></p>	<p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările.</p>
<p>14) Art. 9 propunem de completat cu alin. (5⁵), cu următoarea redacție:</p>	<p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările.</p>

<p>„ (5) În cazul situațiilor excepționale în sectorul electroenergetic, confirmate în modul stabilit de lege, sau pe subiecte ce țin de securitatea aprovizionării cu energie electrică, proiectele de hotărâri, proiectele de decizii pot fi supuse elaborării și aprobării/emiterii în regim de urgență, fără respectarea prevederilor prezentului articol. Argumentarea necesității de a adopta hotărârea/de a emite decizia în regim de urgență se aduce la cunoștința publicului în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la aprobare/emitere, prin publicare pe pagina web oficială a Agenției, prin afișare la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzare în mass-media ”.</p> <p>Argumentare: Completările și modificările enunțate supra, sunt propuse cu scopul de a ajusta prevederile Legii nr. 107/2016 cu prevederile Legii nr. 174/2017 și ale Legii 108/2016 cu privire la gazele naturale.</p> <p>15) La art. 23 alin. (1), lit. f), propunem de exclus cuvintele „aprobate de Guvern în conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. o); ”</p> <p>Argumentare: excluderea sintagmei date este argumentată în textul indicat anterior la pct. 11.</p> <p>16) Art. 48, alin. (7) propunem de modificat și de expus în următoarea redacție:</p> <p>„(7) În cazul racordării instalației electrice de utilizare cu o putere contractată de cel mult 150 kW la rețeaua electrică de distribuție de tensiune până la 1000 V, admiterea în exploatare a instalației electrice se confirmă prin declarația electricianului autorizat, cu excepția racordării la rețeaua electrică de distribuție a instalațiilor electrice ale instituțiilor preșcolare, de învățământ (de toate tipurile), medicale, culturale, militare, de agrement, azilurilor de bătrâni, a orfelinatelor, a rețelelor de iluminat public strădal, cazuri în care admiterea în exploatare se face de către organul supravegherii energetice de stat. ”</p> <p>Argumentare: Propunerea de substituie a cuvintelor „de tensiune joasă și medie” cu cuvintele „de tensiune până la 1000 V” este argumentată prin faptul că, instalațiile de tensiune medie sunt cele cu tensiunea de 10 kV și 35 kV, care prezintă pericol sporit de electrocutare în cazul admiterii la amenajare a abaterilor de la normele de exploatare și normele de securitate la exploatarea instalațiilor electrice.</p> <p>Totodată, procedura de racordare la rețeaua operatorului de sistem prevede numai racordare, fără admitere în exploatare a instalației consumatorului final, inclusiv și în cazul deținerii unui echipament care se racordează la rețeaua electrică de 10 sau 35 kV.</p> <p>De menționat că, conform documentelor normativ-tehnice operatorului de sistem este responsabil numai până la punctul de racordare (delimitare), ceea ce rezultă că instalația electrică după acest punct rămâne fără supraveghere, iar consumatorul, care în cele mai multe cazuri nu este specialist în domeniu nu are competențe de a monitoriza calitatea lucrărilor executate în procesul de amenajare.</p>	<p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările.</p> <p>Nu se acceptă. Propunerea urmează a fi analizată, inclusiv consultată cu părțile interesate, în procesul de promovarea a Legii de modificare a Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, planificat pentru anul curent.</p>
---	---

	<p>17) Art. 62, alin. (5) de modificat și de expus în următoarea redacție: <i>„(5) In cazul în care constată că în zona de protecție a rețelei electrice se efectuează lucrări cu încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice, operatorul de sistem este obligat să întreprindă măsurile necesare pentru a stopa executarea lucrărilor, inclusiv adresarea în instanțele de judecată pentru anularea actelor permise eliberate cu abateri de la prezenta lege și să sesizeze organul supravegherii energetice de stat, cu prezentarea informației despre măsurile întreprinse.”</i></p> <p>Argumentare: Necesitatea și oportunitatea operării modificării propuse se datorează faptului că operatorii sistemului de distribuție fără a întreprinde măsurile necesare pentru a stopa executarea lucrărilor în zonele de protecție a rețelelor electrice, delegează această sarcină organului de supraveghere energetică de stat.</p> <p>Menționăm că, prevederile art. 27 din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, precum și Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 514 din 23.04.2002 stabilește că, orice lucrare în zona de protecție se efectuează cu acordul întreprinderii energetice (operatorii de sistem), ca proprietari a acestor rețele electrice, fiind obligați să supravegheze aceste zone și să intervină la încălcarea lor pentru stoparea acestor lucrări.</p> <p>La moment, operatorii nu supraveghează zonele de protecție a rețelelor electrice, dar bazându-se pe prescripțiile emise în rezultatul controalelor efectuate de organul supravegherii energetice de stat, înaintează solicitări aceluiași organ de supraveghere energetică, pentru utilizarea prevederilor art. 163 Codului Contravențional față de persoanele fizice și juridice care au încălcat zonele de protecție, însă fără a întreprinde toate măsurile prevăzute și permise de lege pentru a sista aceste lucrări.</p> <p>În procesul examinării, Agenția a depistat cazuri de eliberare de către autoritățile administrației publice locale a Autorizațiilor de construire și Certificatelor de urbanism în zona de protecție a rețelelor electrice, contrar prevederilor art. 62 din Legea nr. 107/2016, ale art. 27 din Legea nr. 174/2017, precum și ale Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 514/2002.</p> <p>Prin urmare, considerăm oportun ca, Legea să prevadă obligaivitatea operatorilor de sistem să întreprindă inițial măsurile necesare pentru stoparea executării lucrărilor, inclusiv adresarea în instanțele de judecată pentru anularea actelor permise eliberate cu abateri de la prezenta lege și să sesizeze organul supravegherii energetice de stat după/sau concomitent cu întreprinderea tuturor măsurilor posibile, cu prezentarea informației și materialelor despre măsurile întreprinse.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea urmează a fi analizată, inclusiv consultată cu părțile interesate, în procesul de promovarea a Legii de modificare a Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, planificat pentru anul curent.</p>
<p>Agenția pentru Eficiență Energetică</p>	<p>Prin prezenta, Agenția pentru Eficiență Energetică, în calitate de autoritate administrativă în domeniul eficienței energetice și valorificării surselor de</p>	<p>Nu se acceptă.</p>

<p>(nr.25-244 din 12.06.2023)</p>	<p>energie regenerabilă, cu referință la solicitarea Dvs. cu nr. 07-3-501 din 24 mai 2023, de a aviza proiectul de Hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernare energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică (număr unic 199/MEEn/2023), în limita competențelor funcționale, vine cu următoarele comentarii.</p> <p>La Art. II, articolul 6, propunem examinarea și preluarea textului în conformitate cu prevederile proiectului de modificare a Legii cu privire la eficiența energetică aprobat în lectura a II-a de către Parlamentul Republicii Moldova în ședința plenară din 12.05.2023.</p> <p>La Art. III, pct. 2, Articolul 9 propunem la fel să fie preluat conținutul în conformitate cu prevederile Legii cu privire la eficiența energetică aprobate în lectura a II-a. Este important de a prelua aceleași formulări pentru a evita dublarea efectuării rapoartelor în baza aceluiași document prevăzut în mai multe documente primare.</p>	<p>Prin proiectul de lege de pentru modificarea unor acte normative se instituie mecanismul de guvernare energetică și a schimbărilor climatice, respectiv modificările propuse la Art. II și Art. III va contribui la eliminarea dublării prevederilor din Legea nr. 139/2018 și 10/2016.</p>
<p>Agencia de Guvernare Electronica (nr. 3007-87 din 06.06.2023)</p>	<p>Instituția publică „Agenția de Guvernare Electronică” (în continuare - AGE) a examinat proiectul definitivat de hotărâre de Guvern privind aprobarea proiectului de lege cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernare energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică (număr unic 199/MEEn/2023), autor - Ministerul Energiei, prezentat pentru avizare repetată, și, comunicăm următoarele.</p> <p>Este necesar să precizăm că, la etapa primei avizări, din motive care nu ne pot fi imputate, AGE nu a fost inclusă în lista autorităților/instituțiilor avizatoare. Astfel, în limitele competențelor AGE, avizăm favorabil proiectul de lege, susținându-l în principiu.</p> <p>Totodată, la întocmirea versiunii finale a proiectului de lege propunem să fie luate în considerare următoarele recomandări și obiectii:</p> <p>În Art. I:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. În pct.6 (noul art.7^A alin.(2) din Legea nr.174/2017 cu privire la energetică) considerăm oportun de completat în final cu cuvintele „cu respectarea prevederilor actelor normative în domeniul asigurării accesului la informațiile de interes public și în domeniul transparenței în procesul decizional”. 2. În pct.8 (lit.f⁶) cu care se completează art.13 alin.(1) din legea în cauză) salutăm propunerea abilitării ANRE cu competența de creare, în scopul exercitării atribuțiilor proprii de reglementare și monitorizare a activităților în sectoarele energeticii, a resurselor și sistemelor informaționale departamentale. Totodată, pentru corelarea cu prevederile art.72, coroborate 	<p>Se acceptă Au fost efectuate modificările.</p> <p>Se acceptă Au fost efectuate modificările</p>

<p>cu art.76 și 16 din Legea nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, propunem ca litera respectivă, înaintea cuvântului „crează” să fie completată cu cuvântul „documentează”, iar în final să fie completată cu textul „cu respectarea prevederilor actelor normative în domeniul resurselor și sistemelor informaționale de stat”.</p> <p>3. În scopul corelării cu cerințele art.16 alin.(2) din Legea nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat și ale art.6 alin.(3) din Legea nr.142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, propunem de completat pct.8 cu un alineat nou, care să prevadă completarea art.13 alin.(1) cu lit.f2) din Legea nr.174/2017 cu următorul cuprins:</p> <p>„f2) asigură efectuarea schimbului de date între sistemele informaționale proprii și cele deținute de autoritățile/instituțiile publice cu atribuții în domeniile de competență ale Agenției sau în domeniul conexe activității participanților la piețele reglementate, prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect), instituită de Guvern, în conformitate cu actele normative în domeniul schimbului de date și interoperabilității;”.</p> <p>4. La definitivarea proiectului propunem să se examineze suplimentar oportunitatea amendării și a art.13 alin.(2) din Legea nr.174/2017, care, în redacția în vigoare, prevede că „solicitarea informației și a documentelor [...] se prezintă în scris, de către unul dintre directorii Consiliului de administrație, cu indicarea scopului respectiv”. În opinia noastră, norma respectivă este una depășită și ar trebui modernizată, deoarece nu ține cont de dispozițiile art.21 alin.(2) și art.40 alin.(1) din Legea nr.124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere, care stabilește regimul juridic de utilizare a semnăturii electronice și a documentului electronic și prevede că semnătura electronică calificată are aceeași valoare juridică ca și semnătura olografă, iar documentul electronic semnat cu semnătură electronică calificată este asimilat, după efectele acestuia, cu documentul similar pe suport de hârtie, semnat cu semnătură olografă.</p> <p>5. În pct.9 (lit.r) cu care se completează art.14 alin.(1) din legea în cauză) susținem propunerea abilitării ANRE cu competența de creare, în scopul exercitării atribuțiilor proprii în legătură cu supravegherea energetică de stat, a registrelor departamentale. În context, pentru corelarea cu prevederile art.72, coroborate cu art.76 și 16 din Legea nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, propunem ca litera respectivă, înaintea cuvântului „ține” să fie completată cu cuvântul „documentează”.</p> <p>Totodată, la această lit.r) este necesar de exclus cuvintele „al autorizațiilor”, deoarece ar contraveni prevederilor art.6 alin.(22) din Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător și actele normative subsecvente acesteia, în special Hotărârii Guvernului nr.551/2018 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de ținere a Registrului</p>	<p>Se acceptă Au fost efectuate modificările</p> <p>Se acceptă Au fost efectuate modificările</p> <p>Se acceptă Au fost efectuate modificările</p> <p>Se acceptă Au fost efectuate modificările</p> <p>Se acceptă Au fost efectuate modificările</p> <p>Nu se acceptă Actele permise ale ANRE nu sunt înregistrate în Registrul vizat de Hotărârea Guvernului nr. 551/2018, ANRE fiind autoritate publică în subordinea Parlamentului. Respectiv, propunerea respectivă nu e relevantă.</p>
---	---

	<p>actelor permise, care prevăd obligativitatea eliberării actelor permise prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise (SIA GEAP), precum și înregistrarea actelor permise în Registrul actelor permise, funcțiile de posesor ale cărui sunt exercitate de AGE.</p> <p>6. Cu referire la pct.12:</p> <p>1) Punctul respectiv prevede completarea Legii nr.174/2017 cu art.311, care la alin.(2) desemnează organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei în calitate de autoritate responsabilă pentru facilitarea și coordonarea eliberării actelor permise necesare pentru proiectarea, construcția și punerea în funcțiune a obiectelor de infrastructură energetică vizate de proiectele CE, de proiectele IR. În acest context, considerăm oportun completarea alin.(3) al articolului respectiv, după cuvintele „organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei” cu cuvintele „cu respectarea prevederilor Legii nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.”. Argumentăm această propunere prin faptul că legea menționată stabilește cadrul juridic de reglementare prin autorizare a activității de întreprinzător. Ca o opțiune de alternativă ar fi, în opinia noastră, completarea acestui art.311, după alin.(2), cu un alineat nou, care să prevadă că în exercitarea competențelor sale de facilitare și coordonare a eliberării actelor permise necesare pentru proiectarea, construcția și punerea în funcțiune a obiectelor de infrastructură energetică vizate de proiectele CE și de proiectele IR, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei se conduce de prevederile Legii nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, în măsura în care acestea nu contravin prevederilor prezentei legi – în speță Legii nr.174/2017 cu privire la energetică.</p> <p>2) În art.312 alin.(3) cuvintele „o notificare scrisă” considerăm oportun de substituit cu cuvintele „o notificare în formă de document electronic sau pe suport de hârtie”. Subsecvent, în alin.(5) al aceluiași articol cuvintele „comunică în scris” recomandăm de substituit cu cuvintele „comunică în formă de document electronic sau pe suport de hârtie”. Argumentăm această propunere prin prevederile art.33 din Codul administrativ al Republicii Moldova nr.116/2018, conform căruia „Comunicarea interinstituțională și comunicarea cu participanții sau cu publicul în cadrul procedurii administrative se face prin orice mijloc (verbal, poștă, telefon, fax, poștă electronică etc.), acordându-se prioritate mijloacelor care asigură o mai mare eficiență, rapiditate și economie de costuri, în special mijloacelor electronice de comunicație.”. Aceste norme sunt susținute și de art.34 alin.(6) din Legea nr.98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, care, relativ la actele administrative ale ministerului și ale altei autorități administrative centrale, stipulează că „(6) Ministerele și alte autorități administrative centrale asigură că, după caz, persoanele cu funcții de demnitate publică, cu funcții</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea nu duce la îmbunătățirea Proiectului de lege. În calitate de autoritate competența în sensul Regulamentului 347/2014, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei are sarcina de a coordona și facilita procesul de eliberare a actelor permise de către alte autorități, fără a fi investit, însă, cu atribuția privind emiterea unui act permisiv distinct.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Au fost efectuate modificările</p>
--	--	---

<p>Centrul Național Anticorupție (ELO23/8786 din 12.06.2023)</p>	<p>publice de conducere, inclusiv de nivel superior, cu funcții publice cu statut special de conducere din cadrul acestora dețin și utilizează, în exercitarea atribuțiilor, semnătura electronică avansată calificată. În desfășurarea procedurii administrative, în procesul de comunicare cu persoanele/instituțiile vizate și la prestarea serviciilor din competența autorităților respective, autoritățile administrative centrale utilizează mijloacele electronice de comunicație. Documentele și actele cu caracter individual se emit în formă de document electronic, exemplare pe suport de hârtie fiind emise doar la solicitarea persoanei vizate, în scop de arhivare sau dacă prevederile legii ori ale tratatelor internaționale o impun. Dosarele administrative se întocmesc și se în, prioritar, în formă electronică.”</p> <p>3) În art.313 alin.(6) lit.a) propoziția a doua propunem de revizuit redacțional, deoarece nu este clar sensul textului „adresa electronică a paginii web oficiale a organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energeticii”.</p>	<p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările</p>
<p>Centrul Național Anticorupție (ELO23/8786 din 12.06.2023)</p>	<p>RAPORT DE EXPERTIZA ANTICORUPȚIE Nr. ELO23/8786 din 12.06.2023</p> <p>la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică; Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile; Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică; Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale) (număr unic199/MEEn/2023)</p> <p>Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Central nr.6 din 20 octombrie 2017.</p> <p>Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului Autor al proiectului de act normativ este Guvernul Republicii Moldova, iar autor nemijlocit este Ministerul Energiei, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.</p> <p>Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.</p> <p>Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:</p>	

	<p>informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei; punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;</p> <p>consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;</p> <p>examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii; informarea publicului referitor la deciziile adoptate."</p> <p>Se constată că anunțul privind organizarea consultării publice, proiectul și nota informativă la acesta au fost plasate pe pagina web a Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale www.midr.gov.md la compartimentul Transparență decizională/Proiecte în dezbatere publică, precum și pe portalul www.particip.gov.md</p> <p>În aceste condiții, se consideră că autorul a respectat prevederile legale privind transparența în procesul decizional.</p> <p>Scopul anunțat și scopul real al proiectului.</p> <p>În nota informativă se menționează că: „Dezvoltarea sectorului energetic este parte a procesului de dezvoltare sustenabilă a Republicii Moldova, iar creșterea eficienței energetice și integrarea surselor regenerabile de energie în sistemul energetic al țării sunt primordiale în decarbonizarea sectorului energetic național. Pentru a îndeplini aceste obiective, Moldova s-a angajat să își alinieze politicile, cât mai mult posibil, la obiectivele generale ale politicii UE în domeniul energiei și al climei, astfel cum sunt definite de pachetele legislative recente ale UE”.</p> <p>Astfel, „proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene”.</p> <p>Potrivit autorului, principalele prevederi ale proiectului vizează:</p> <p>Reglementarea aspectelor ce țin de mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice;</p> <p>Crearea cadrului normativ pentru facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică cu impact transfrontalier;</p> <p>Includerea s. Lipoveni și s.Topala r-nul Cimișlia - Legea nr.120/2022 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești-Chișinău și a stației Back-to-Back Vulcănești a fost adoptată în vederea implementării Proiectului de interconectare a rețelelor de energie electrică dintre Republica Moldova și România Faza I (la etapa de promovare/avizare a proiectului de lege printr-o eroare tehnică nu au fost incluse 2 sate - s.Lipoveni și s.Topala din raionul Cimișlia, dar care conform studiului de fezabilitate și schiței de proiect fac obiectul exproprierii).</p> <p>Interesul public și interesele private promovate prin proiect</p>
--	---

	<p>Proiectul promovează interesul public manifestat prin armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene în partea ce ține în special de reglementarea instituirii mecanismului de guvernanta energetică și a schimbărilor climatice și facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică.</p> <p>Justificarea soluțiilor proiectului</p> <p>Suficiența argumentării din nota informativă.</p> <p>În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde: denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ; condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;</p> <p>descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;</p> <p>principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi; modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.</p> <p>Nota informativă stabilește condițiile ce au impus elaborarea proiectului, evidențiază elementele noi și finalitățile urmărite prin promovarea proiectului. Examinând conținutul notei informative a proiectului supus expertizei se constată că aceasta întrunește condițiile menționate în art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.</p> <p>Argumentarea economică-financiară.</p> <p>Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.</p> <p>În nota informativă se menționează că: „Aprobarea proiectului nu va necesita cheltuieli financiare și alocarea mijloacelor financiare suplimentare de la bugetul de stat (...)”.</p> <p>Efectuarea analizei impactului de reglementare.</p> <p>Potrivit art.30, pct.2 din anexa nr.1 la Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, „În cazul proiectelor actelor normative ce reglementează activitatea de întreprinzător, suplimentar se descriu concluziile și propunerile înaintate în cadrul studiilor de cercetare, precum sau rezultatele analizei ex ante sau ale analizei impactului de reglementare. Se prezintă argumentarea, în baza evaluării beneficiilor, a necesității adoptării actului normativ și, după caz, analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv prin prisma respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului”.</p> <p>Conform art.13 al Legii nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, „(1) Analiza impactului de reglementare reprezintă argumentarea, în baza evaluării costurilor și beneficiilor, necesității adoptării actului normativ și analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv asigurarea respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului, precum și</p>
--	---

	<p>corespunderea actului scopurilor politicii de reglementare și principiilor prezentei legi. (2) Actul de analiză a impactului de reglementare este parte integrantă a notei informative a proiectului de act normativ".</p> <p>Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 23 din 18.01.2019.</p> <p>La proiectul legii pentru modificarea unor acte normative a fost elaborată Analiza Impactului de Reglementare care definește problema, stabilește obiectivele, identifică opțiunile și analizează și compară opțiunile.</p> <p>La fel, se menționează despre aspectele privind implementarea și monitorizarea.</p> <p>În nota informativă se menționează că: „analiza impactului la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative a fost examinată în cadrul ședinței Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător din 28 februarie 2023. Ca urmare a examinării, analiza impactului la proiectul de lege a fost susținută condițional".</p> <p>Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului</p> <p>Limbajul proiectului</p> <p>Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...] a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]</p> <p>c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]</p> <p>se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]</p> <p>se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;</p> <p>se evită tautologiile juridice;</p> <p>se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]".</p> <p>Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, într-un mod prevăzut de art.54 din Legea nr.100/2017.</p> <p>Coerența legislativă a proiectului</p> <p>În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.</p> <p>Activitatea agenților publici și a entităților</p> <p>Proiectul reglementează activitatea entităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în acesta.</p> <p>În proiect nu au fost atestate norme care induc confuzie în stabilirea procedurii de exercitare a atribuțiilor acestor entități.</p>
--	---

	<p>Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului</p> <p>Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.</p> <p>Concluzia expertizei</p> <p>În nota informativă se menționează că: „Dezvoltarea sectorului energetic este parte a procesului de dezvoltare sustenabilă a Republicii Moldova, iar creșterea eficienței energetice și integrarea surselor regenerabile de energie în sistemul energetic al țării sunt primordiale în decarbonizarea sectorului energetic național. Pentru a îndeplini aceste obiective, Moldova s-a angajat să își alinieze politicile, cât mai mult posibil, la obiectivele generale ale politicii UE în domeniul energiei și al climei, astfel cum sunt definite de pachetele legislative recente ale UE”.</p> <p>Astfel, „proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene”.</p> <p>Potrivit autorului, principalele prevederi ale proiectului vizează:</p> <p>Reglementarea aspectelor ce țin de mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice;</p> <p>Crearea cadrului normativ pentru facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructura energetică cu impact transfrontalier;</p> <p>Includerea s. Lipoveni și s.Topala r-nul Cimișlia - Legea nr.120/2022 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești-Chisinău și a stației Back-to-Back Vulcănești a fost adoptată în vederea implementării Proiectului de interconectare a rețelelor de energie electrică dintre Republica Moldova și România Faza I (la etapa de promovare/avizare a proiectului de lege printr-o eroare tehnică nu au fost incluse 2 sate - s. Lipoveni și s. Topala din raionul Cimișlia, dar care conform studiului de fezabilitate și schiței de proiect fac obiectul exproprierii).</p> <p>Proiectul promovează interesul manifestat prin armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene în partea ce ține în special de reglementarea instituirii mecanismului de guvernanță energetică și a schimbărilor climatice și facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică.</p> <p>În final, menționăm că, în redacția propusă, proiectul nu conține factori de risc care să genereze apariția riscurilor de corupție.</p>	
<p>AO EcoContact (nr.07-EC/2023 din 06.06.2023)</p>	<p>AO EcoContact a examinat proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernanță energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică) și înaintează următoarele comentarii și recomandări și solicită luarea în considerație a acestora.</p>	<p>Se acceptă!</p>

	<p>I. Comentarii per articol.</p> <p>Recomandăm excluderea prevederii pct. 4, lit. b), Art. I, în forma propusă în proiectul de act normativ, deoarece aceasta contravine art. 66, lit. d) din Constituție care specifică expres că Parlamentul adoptă direcțiile principale ale politicii interne și externe, respectiv, autoritatea legislativă determină modul și direcția politicii interne și externe, în special, luând în considerație că sectorul energetic este unul strategic iar conlucrarea cu Comunitatea Energetică reprezintă un aspect cheie de politică externă. Mai mult ca atât, art. 96, alin. (1) din Constituție, Guvernul este autoritatea care asigură realizarea politicii interne și externe a statului și, respectiv nu deține competențe în acest sens.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Conform art. I, pct. 4 din proiect, se propune completarea atribuțiilor Guvernului cu cea de aprobare a strategiei energetice, a strategiei de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung și a planului național integrat privind energia și clima. Derogarea de la art. 24, alin. (5) se propune pentru a se evita situațiile potrivit cărora norma de la care se deroga ar putea fi interpretată în sensul că o anumită Strategie urmează a fi aprobată de Parlament. Aceasta în contextul în care cerințele privind elaborarea strategiei de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung și a planului național integrat privind energia și clima urmează a fi stabilite într-un Regulament aprobat de Guvern în strictă conformitate cu cerințele similare din Regulamentul UE nr. 2018/1999. A se menționa că articolul 24, alin. (5) din Legea nr. 100/2017 stipulează în mod expres că documentele de politici, inclusiv strategiile se aprobă de Guvern cu excepția situației în care vizează autorități administrative care nu se află în subordinea Guvernului. Or, art. 24 nu a fost declarat anticonstituțional. De altfel, prevederile art. 66 lit.d) din Constituția RM se referă la direcțiile principale ale politicii interne și externe, ceea ce înseamnă de a stabili agenda strategică a priorităților politicii interne și externe și nu poate fi interpretat ca atribuția exclusivă a Parlamentului în aprobarea documentelor de politici. Organizarea și planificarea strategică, prin care se asigură elaborarea și aprobarea documentelor de politici este atribuția de bază a Guvernului în conformitate cu prevederile din art.5 lit.a) Legii nr.136/2017 cu privire la Guvern. Cu privire la relațiile dintre Republica Moldova Comunitatea Energetică (CE), specificăm că acestea sunt reglementate de Tratatul de constituție a Comunității Energetice, ratificat prin Legea nr. 117/2009, iar Ministrul Energiei reprezintă Republică Moldova la nivelul Consiliului Ministerial al CE.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea nu duce la îmbunătățirea Proiectului. În conformitate cu art. 7/1, alin. (6) organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energeticii, organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu urmează să colaboreze la etapa elaborării documentelor de politici. De menționat și că Regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică</p>
--	--	--

	<p>și a acțiunilor climatice ce urmează a fi aprobat de Guvern pentru a asigura transpunerea prevederilor specifice din Regulamentul UE nr. 2018/1999, va descrie în mod clar interacțiunea dintre cele două organe centrale de specialitate. Înșă, responsabilitatea privind elaborarea și promovarea unui anumit document de politici publice trebuie să fie atribuită unui singur organ central de specialitate. În acest sens, în spiritul prevederilor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative (art.16) și ale Hotărârii Guvernului nr.386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice (pct. 2 al Regulamentului), documentele de politici se limitează la cadrul stabilit de actele normative pentru executarea cărora se aprobă și nu pot contraveni prevederilor respective. Astfel, domeniul de aplicare al Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică este în competența organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energeticii.</p>
<p>La pct. 5, alin. (2), Art. I, recomandăm completarea acestor prevederi cu sintagma ”în comun cu organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu”, deoarece, elaborarea actelor normative și documentelor de politici pe domeniul climăi ține de competența exclusivă a Ministerului Mediului.</p>	<p>Nu se acceptă. Propunerea nu duce la îmbunătățirea Proiectului. A se vedea comentariile de mai sus. Totodată, Regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică urmează să stabilească cerințele specifice privind elaborarea documentelor de politici și monitorizarea implementării acestora. A se vedea în acest sens Tabelul de concordanță privind transpunerea Regulamentului UE nr. 2018/1999.</p>
<p>La pct. 6, Art. I, Capitolul II¹, Articolul 7², alin. (1), recomandăm utilizarea corectă a documentului de politică la care se face referire în proiectul de document "Strategia de dezvoltare cu emisii reduce a Republicii Moldova până în anul 2030 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1470 din 30.12.2016". La fel, urmează a fi recitificate denumirea Strategiei în tot textul proiectului de document.</p>	<p>Nu se acceptă. Propunerea nu duce la îmbunătățirea Proiectului și nu tine cont de spiritul Regulamentului UE nr. 2018/1999, care prevede elaborarea unei strategii pe termen lung de reducere a emisiilor GES corelate cu măsurile prevăzute în PNIEC în scopul fortificării contribuției Uniunii Energetice la reducerea emisiilor GES. Strategia de dezvoltare cu emisii reduce a Republicii Moldova până în anul 2030 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1470 din 30.12.2016 prevăd măsuri corepunzătoare pe termen mediu și nu poate fi privite prin prisma prevederilor Regulamentului (UE) 2018/1999.</p>
<p>La pct. 6, Art. I , Capitolul II¹, Articolul 7², alin. (3), recomandăm definitivarea statutului Planul național integrat privind energia și clima</p>	<p>Nu se acceptă.</p>

<p>(PNIEC) în corespundere cu Capitolul II Tipul și Structura documentelor de politici publice din Hotărârea Guvernului cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, nr. 386 din 17.06.2020. Astfel, urmează a fi clarificat faptul dacă PNIEC este un document de politică publică sau este un document de planificare, luând în considerare perioada de implementare și monitorizare a acestuia.</p> <p>La pct. 6, Art. I, Capitolul II¹, Articolul 7³, alin. (2) recomandăm specificarea căror date urmează să conțină raportul național și clarificarea sintagmei "raportare integrată", deoarece, această formulare creează incertitudine în ceea ce privește datele necesare ce urmează a fi incluse (ex: reprezintă aceasta numărul de surse de energie regenerabilă sau numărul de măsură întreprinse sau cantitatea de energie procurată/obținută?).</p> <p>La pct. 7, Art. I, Capitolul II¹, Articolul 10, alin. (1) modificarea de excludere a sintagmei "și se desfășoară în mod public" urmează a fi exclusă din proiectul de document, deoarece aceasta încalcă principiul transparenței a activității autorităților publice și de numire în funcție a demnitarilor de stat. Mai mult ca atât, această modificare contravine prevederilor art. 2 și 4 din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică nr. 199 din 16.07.2010 care stipulează expres că exercitarea <i>funcției de demnitate publică se bazează pe principiile legalității, liberului consimțământ, transparenței, exemplului personal, responsabilității și al loialității. Mai mult ca atât, funcția de Director al Consiliului de Administrare al Agenției Naționale de Reglementare în Energetică reprezintă o funcție de demnitate publică și cad sub incidența Legii 199/2010.</i></p>	<p>În spiritul Regulamentului UE 2018/1999, PNIEC este un document de politică, dar va conține și măsuri concrete de implementate. Conținutul PNIEC va fi descris în Regulamentul privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice prin care urmează a fi transpuse prevederile Regulamentului UE nr. 2018/1999.</p> <p>Sintagma de "raportare integrată" este utilizată în Regulamentul UE nr. 2018/1999 în sensul că planificarea, raportarea și monitorizarea privind politicile publice de energie și mediu trebuie să se facă integrat și nu separat. A se vedea paragraful (24) din Regulamentul UE nr.2018/1999.</p> <p>Se acceptă parțial.</p> <p>Art. 2 și art. 4 din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică nr. 199/2010 prevăd principiile de exercitare a funcției de demnitate publică, pe de altă parte alin. (4) al art.6 stabilește că la ocuparea funcției de demnitate publică prin numire se organizează concurs, fără a fi stipulat modul de desfășurare a concursului.</p> <p>Totodată, păstrarea desfășurării în mod public a concursului, duce la sporirea riscului tratării discriminatorii a candidaților la proba interviu, având în vedere că candidații pot urmări desfășurarea interviului și respectiv pot pregăti din timp răspunsurile la întrebările acordate. PE de-altă parte acordarea unor întrebări distincte pentru fiecare dintre candidați la fel va duce la sporirea riscului tratării discriminatorii a acestora.</p> <p>Astfel încât proba interviului deși nu va avea loc online în direct, totuși Comisia va înregistra interviul candidaților și îl va face public ulterior.</p> <p>Prin urmare se propune completarea alin. (3) al art. 10, la finalul primei propoziții cu următorul text: " (...), care va publica înregistrarea video a probei interviului pe pagina web imediat după finalizarea acestuia".</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea de excludere a alin. (12), lit. f) și g) și respectiv a art. 13/1 din art. 10 al Legii cu privire la energetică a fost formulată la recomandarea Secretariatului Comunității Energetice, pentru a exclude posibilitatea ca directorii ANRE</p>
---	---

	<p>La pct. 13, Art. I, Capitolul II¹, alin. (6) recomandăm clarificarea statutului PNIEC, luând în considerație faptul că în proiectul de document este indicat că acesta se elaborează pentru o perioadă de 5 ani iar conform HG 386/2020, acesta se încadrează la categoria de Program ca document de politică publică.</p> <p>La pct. 1, Art. III, recomandăm clarificarea statutului PNIEC, luând în considerație faptul că în proiectul de document este indicat că acesta se elaborează pentru o perioadă de 5 ani iar conform HG 386/2020, acesta se încadrează la categoria de Program ca document de politică publică. Această recomandare se va lua în considerație în tot textul documentului.</p>	<p>să fie demişii din funcție pe motive politice, dat fiind caracterul echivoc al prevederilor respective.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>În spiritul Regulamentului UE 2018/1999, PNIEC este un document de politică, dar va conține și măsuri concrete de implementare. Conținutul PNIEC va fi descris în Regulamentul privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice prin care urmează a fi transpuse prevederile Regulamentului UE nr. 2018/1999.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea comentariul de mai sus.</p>
<p>Unitatea Consolidată pentru Implementarea și Monitorizarea Domeniului Energeticii (UCIPE)</p>	<p>Lipsa avizului repetat.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova (504-03/17 din 06.06.2023)</p>	<p>Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova (CCI a RM), vă asigură de înalta sa considerație și, în temeiul prevederilor Legii 393-XIV din 13.05.1999 referitoare la reprezentarea intereselor agenților economici în relațiile cu autoritățile publice, comunică lipsa obiecțiilor și propunerilor pe marginea Proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernanță energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică) expediat spre consultare. Ne exprimăm convingerea în faptul că relațiile de colaborare dintre instituțiile noastre se vor intensifica pentru dezvoltarea și îmbunătățirea mediului de afaceri.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>S.A. „Energocom” (nr.1130 din 29.03.2023)</p>	<p>Lipsa avizului repetat.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>S.A. „CET-Nord” (nr.100-08/0457 din 28.03.2023)</p>	<p>Lipsa avizului repetat.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>S.R.L. „Moldovatransgaz”</p>	<p>Lipsa de propuneri și obiecții.</p>	<p>Se acceptă</p>

(nr.14-462 din 04.04.2023)		
S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord”	Lipsa avizului repetat.	Se acceptă
S.A. „Termoelectrica”	Lipsa avizului repetat.	Se acceptă
ÎS „Moldelectrica” (nr.46-77/1184 din 05.06.2023)	<p>Ca răspuns la scrisoarea Dvs. 07/3-501 din 24.05.2023, Vă transmitem comentariile, obiecțiile și propunerile Î.S. “Moldelectrica” la proiectul Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică.</p> <p>1) în Articolul 3, la noțiunea “proiect de interes comun în cadrul Comunității Energetice” există o referință la Anexă.</p> <p>Trebuie de menționat că Anexa I din Regulamentul TEN-E prevede coridoare de interes la nivelul UE. Anexa propusă la lege nu descrie aceste coridoare. Anexa propusă la lege transpune Anexa II din regulamentul TEN-E, care descrie categoriile de proiecte de infrastructură. Considerăm oportun de a revizui referința la Anexă.</p> <p>2) La Anexa “Categorii de infrastructuri energetice” se propun următoarele modificări:</p> <p>a. în Pct. 1. (2), sintagma „menționată la litera a)” se propune de a fi înlocuită cu sintagma “menționată la subpunctul 1)</p> <p>b. în Pct. 1. (3), sintagma “direct la linii electrice de transport de înaltă tensiune și la linii electrice de distribuție” se propune de a fi înlocuită cu sintagma “direct la linii electrice de înaltă tensiune, de transport sau distribuție, Corectarea în cauză este necesară pentru evitarea interpretărilor eronate, ținând cont de lipsa unei definiții corespunzătoare în cadrul de reglementare național, care ar diferenția elementele de rețea ca fiind de transport sau distribuție în baza tensiunii de funcționare ale acestora. În prezent Î.S. “Moldelectrica” în calitate de Operator al Sistemului de Transport, gestionează elementele de rețea 35-400 kV, iar Operatorii Sistemelor de Distribuție - 0.4-110 kV.</p> <p>c. în Pct. 1. (4), sintagma “menționată la literalele a) și b)” se propune de a fi înlocuită cu sintagma “menționată la subpunctele 1), 2) și 3)”. Referința la subpct. (3) este necesară conform Regulamentului TEN-E care face referință și la punctul 3) - “any equipment or installation essential for the systems referred to in points (a), (b) and (c) to operate safely, securely and efficiently, including protection, monitoring and control systems at all voltage levels and substations.”</p>	<p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările</p> <p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările</p> <p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările</p> <p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările</p> <p>Se acceptă. Au fost efectuate modificările</p>

<p>S.R.L. „Vestmoldtransgaz”</p>	<p>Lipsa avizului repetat.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Secretariatul Comunității Energetice (Document editat cu funcția track changes remis prin email)</p>	<p>Art. I. –Law no. 174/2017 on energy(Official Gazette of the Republic of Moldova, 2017, no. 364-370, art. 620), with subsequent amendments, is modified as follows:</p> <p>1. It is completed with the harmonization clause with the following content: "This law partially transposes: - EU Regulation no. 2018/1999 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 on governance of the energy union and climate actions, amending Regulations (EC) no. 663/2009 and (EC) no. 715/2009 of the European Parliament and of the Council, of Directives 94/22/EC, 98/70/EC, 2009/31/EC, 2009/73/EC, 2010/31/EU, 2012/27/EU and 2013/ 30/EU of the European Parliament and of the Council, of Directives 2009/119/EC and (EU) 2015/652 of the Council and repealing Regulation (EU) no. 525/2013 of the European Parliament and of the Council (Text with relevance for the EEA), published in the Official Journal of the European Union L 328 of December 21, 2018, in the version adapted and approved by the Decision of the Ministerial Council of the Energy Community no. D/2021/14/MC-EnC." ; - EU Regulation no. 347/2013 of the European Parliament and the Council of April 17, 2013 regarding guidelines for trans-European energy infrastructures, repealing Decision no. 1364/2006/CE and amending EC Regulations no. 713/2009, no. 714/2009 and no. 715/2009, published in the Official Journal of the European Union L 115 of April 25, 2013, in the version adapted and approved by the Decisions of the Ministerial Council of the Energy Community no. D/2015/09/MC-EnC and no. 2021/11/MC-EnC." , <i>taking into account provisions from the Regulation (EU) 2022/869 on guidelines for trans-European energy infrastructure, amending Regulations (EC) No 715/2009, (EU) 2019/942 and (EU) 2019/943 and Directives 2009/73/EC and (EU) 2019/944, and repealing Regulation (EU) No 347/2013.</i></p> <p>Article 3 is supplemented with the following notions: "developer of a project - developer of an energy infrastructure project, which can be: a) a transmission system operator, a distribution system operator or another operator or investor working on a project of common interest within the Energy Community <i>or working on a project of mutual interest between Moldova and any EU Member State;</i></p> <p>Article 7¹.The governance mechanismenergy and climate actions (2) The energy governance and climate action mechanism is established to:a) to ensure the implementation of policies and measures established to</p>	<p>Se acceptă Au fost efectuate modificările</p> <p>Se acceptă Au fost efectuate modificările</p>

	<p>ensure, in particular for the first period from 2025-2030 and in line with the Energy Community's energy and climate objectives for 2030, the achievement of policy objectives and national energy targets and climate, as well as long-term commitments regarding greenhouse gas emissions, designed in accordance with the Paris Agreement ratified by Law no. 78/2017 and agreed by the Energy Community Ministerial Council in December 2022 <i>(add reference to the MC decision)</i>;</p> <p>(6) The central specialized body of the public administration in the field of energy, the central specialized body of the public administration for natural resources and the environment and their subordinate structures collaborate through mutual exchange of information and data both at the stage of drafting the policy documents provided for in art. 72, as well as in connection with the monitoring of and reporting on their implementation both on national level and for compliance with Moldova's international obligations. Data exchange is carried out free of charge and in compliance with the provisions of Chapter VII of Law no. 93/2017 regarding official statistics.</p> <p>Article 7³. Reporting and evaluating progress</p> <p>(1) The central specialized body of the public administration in the field of energy prepares in coordination with other public authorities and central specialized bodies and submits to the Secretariat of the Energy Community, every two years, a report on the implementation of the PNIEC, called the integrated national progress report on energy and climate (hereinafter – RNIEC).</p> <p>(3) The RNIEC includes information on the five dimensions of the Energy Union as well as on the implementation of the NECP. It also includes climate-related reporting such as national adaptation actions, financial and technological support, as well as on policies, measures and forecasts related to anthropogenic emissions from sources and reductions by sequestration of greenhouse gases by absorbers, included in the reports drawn up pursuant to Government Decision no. 1277/2018 regarding the establishment and operation of the National System for monitoring and reporting greenhouse gas emissions and other information relevant to climate change. The central specialized body of the public administration in the field of natural resources and the environment shall define the rules for climate related reporting via <i>(add here the reference to legal act(s) transposing climate purs of the Governance Regulation and the 2 implementing regulation that were adopted with it in the Energy Community)</i> and provide the necessary information for the development of the RNIEC and the climate related reporting.</p>	<p>Se acceptă parțial Textul Legii a fost completat cu prevederea care se referă la Legea nr.117/2009 cu privire la ratificarea Tratatului Comunității Energetice.</p> <p>Se acceptă Au fost efectuate modificările</p> <p>Se acceptă Au fost efectuate modificările</p> <p>Nu se acceptă. Detaliile se vor regăsi într-un Regulament aprobat de Guvern, iar partea a II-a în Legea Climei. Deciziile Consiliului Ministerial nu pot fi incluse în prevederile Legii. Totodată, în textul Legii a fost inclusă o referință la Legea de ratificare a TCE nr. 117/2009.</p>
--	--	---

	<p>(1) Pursuant to this law, energy infrastructure development projects recognized by the Decision of the Ministerial Council of the Energy Community as projects of common interest within the Energy Community and/or IR projects <i>from Union list of projects of common interest and of projects of mutual interest</i>, have priority status and are considered objects of strategic importance for the Republic of Moldova, which serve general economic interest.</p> <p>Article 31¹. Priority status of EC projects, of IR projects. General principles</p> <p>(5) The central specialized body of the public administration in the field of energy monitors the implementation of the CE or IR project authorization process calendar. If it estimates that the individual decision regarding the issuance of a permissive act will not be issued within the deadline, the authority involved in the case informs the central specialized body of the public administration in the field of energy without delay, presenting the reasons for the delay. In this case, the central specialized body of the public administration in the field of energy, after consulting the CE or IR project developer, proposes to the working group to change the schedule of the CE or IR project authorization process, without exceeding the maximum term established in art. 312 para. (1) and informs the responsible Group of the Energy Community <i>or responsible Group for the Union list of projects of common interest and of projects of mutual interest</i> about this fact.</p> <p>(10) In the case of the designation by the Permanent High Level Group of the Energy Community of a <i>CE project coordinator</i>, or <i>by the European Commission</i> of a IR project coordinator, the central specialized body of the public administration in the field of energy collaborates and coordinates with him the activities related to the implementation of the CE project, of the respective IR project.</p> <p>Article 31⁶. Incentives for CE projects</p> <p>(2) The procedure and criteria for identifying and assessing risks associated with energy infrastructure investments are established in a methodology, developed and approved by the Agency. When developing the methodology, the Agency takes into account the recommendations issued in this regard by the Agency for the Cooperation of Energy Regulatory Authorities. <i>By 24 January 2024, the Agency shall submit to the Energy Community Regulatory Board its methodology and the criteria used to evaluate</i></p>	<p>Nu se acceptă. Sintagma respectivă se regăsește în definiția Proiectelor de interes reciproc.</p> <p>Se acceptă Textul a fost completat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost completat.</p> <p>Se acceptă. Norma respectivă este stabilită în dispoziții finale și tranzitorii a Proiectului.</p>
--	---	--

	<p><i>investments in energy infrastructure projects and the higher risks incurred by those projects</i></p> <p><i>Article 317. CE and IR projects implementation and monitoring</i></p> <p>c) as the case may be, proposals for revising the schedule of the CE or IR project authorization process, aimed at overcoming delays.</p> <p><i>(5) By 28 of February of each year following the year in which the project promoter has to submit the report referred to in paragraph 4 of this Article, the specialized central body of the public administration in the field of energy shall submit to the Energy Community Secretariat and to the relevant Group the report referred to in paragraph 4 of this Article supplemented with information on the progress and, where relevant, on delays in the implementation of projects on the Energy Community list located on their respective territory with regard to the permit granting processes, and on the reasons for such delays. The contribution of the specialized central body of the public administration in the field of energy to the report shall be clearly marked as such and drafted without modifying the text introduced by the project promoters.</i></p> <p>ENERGY INFRASTRUCTURE CATEGORIES</p> <p>The categories of energy infrastructures to be developed are the following:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. In the power sector: <ol style="list-style-type: none"> 1) high and very high voltage overhead electric transmission lines, located on the territory of the Republic of Moldova or crossing the state border, if they were designed for a voltage of at least 220 kV, and underground and submarine electric cable transmission lines, if they were designed for a minimum voltage of 150 kV. <i>A project should increase the grid transfer capacity, or the capacity available for commercial flows, at the border of that Contracting Party with one or several other Contracting Parties, having the effect of increasing the cross-border grid transfer capacity at the border of that Contracting Party with one or several other Contracting Parties, by at least 500 Megawatts (MW) compared to the situation without commissioning of the project;</i> 2) any equipment or installation that falls under the category of energy infrastructure referred to in point (a) and that allows the transport of electricity from offshore renewable sources from offshore production sites (energy infrastructure for electricity from offshore renewable sources); 	<p>Se acceptă Textul a fost completat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost completat cu criteriile pentru evaluarea proiectelor. Totodată, în acest sens a fost completat și alin. (1) de la art. 31¹ din proiectul de Lege. Conform Anexei IV, pct. 1, aceste criterii, se referă la proiecte de interes comun. Pentru proiecte de interes reciproc (PMIs) se aplica criteriile specificate la Anexa IV, pt. 2. Respectiv, pentru a exclude echivocul în interpretare, ar fi oportun de specificat expres faptul că aceste condiții se referă de fapt la proiectele CE (proiecte care vizează tarile pari ale TCE) dar nu și la PMIs (proiecte care vizează o țară parte a TCE și un Stat Membru al UE). Dacă se menține redacția alin. (1) de la art. 31/1, atunci va fi posibilă aplicarea unui spectru mai larg de condiții/criterii pentru proiectele CE, cât și pentru proiectele IR.</p>
--	--	--

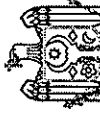
3) energy storage facilities, individual or in aggregate form, used for the permanent or temporary storage of energy in surface or underground infrastructures or in geological sites, provided that they are directly connected to high-voltage transmission lines and power lines electrical distribution designed for a minimum voltage of 110 kV. *A project should provide at least 225 MW installed capacity and has a storage capacity that allows a net annual electricity generation of 250 GW-hours/year;*

4) any indispensable equipment or indispensable installation to ensure the safe, secure and efficient operation of the systems referred to in letters a), and b), including protection, monitoring and control systems at all voltage levels and at electrical stations;

5) smart grids: any digital equipment or installations, systems and components that integrate information and communication technology, through operational digital platforms, control systems and sensor-based technologies, used for both transmission and distribution of medium voltage electricity and high, which aim to ensure a more efficient and intelligent electricity transmission and distribution network, increase the integration capacity of new forms of energy production, storage and consumption and facilitate new business models and market structures. *A project should be designed for equipment and installations at high-voltage and medium-voltage level, and involves TSOs, DSOs and DSOs, or DSOs from at least two Contracting Parties. The project may involve only DSOs provided that they are from at least two Contracting Parties and provided that interoperability is ensured. The project shall satisfy at least two of the following criteria: it involves 50 000 users, generators, consumers or prosumers of electricity, it captures a consumption area of at least 300 GW hours/year, at least 20 % of the electricity consumption linked to the project originates from variable renewable resources. The project does not need to involve a physical common border.*

2. With regard to smart gas networks: any of the following equipment or installations intended to enable and facilitate the integration into the gas network of a wide range of low-carbon gases and in particular gases from renewable sources, including biomethane or hydrogen: digital systems and components that integrate information and communication technologies, control systems and sensor-based technologies to enable interactive and intelligent monitoring, metering, quality control and management of production, transport, distribution, storage and gas consumption within a gas network, including equipment to allow reverse flows from the distribution level to the transmission level, including related physical upgrades, if they are indispensable for the operation of equipment and installations in order to integrate gases obtained with low carbon emissions and, in particular, those from renewable sources. *A project should involve TSOs, DSOs and DSOs or*

	<p><i>DSOs from at least two Contracting Parties. DSOs may be involved, but only with the support of the TSOs of at least two Contracting Parties that are closely associated to the project and ensure interoperability;</i></p> <p>3. Regarding hydrogen:</p> <p>1) transport pipelines for the transport of hydrogen, mainly at high pressure, including reconfigured natural gas infrastructure, providing access to more system users in a transparent and non-discriminatory manner. <i>A project should enable the transmission of hydrogen across the borders of the Contracting Parties concerned, or increases existing cross-border hydrogen transport capacity at a border between two Contracting Parties by at least 10 % compared to the situation prior to the commissioning of the project, and the project sufficiently demonstrates that it is an essential part of a planned cross-border hydrogen network and provides sufficient proof of existing plans and cooperation with neighbouring countries and network operators;</i></p> <p>2) storage facilities connected to the high-pressure hydrogen pipelines referred to in letter a);</p> <p>3) reception, storage and regasification or decompression facilities for liquefied hydrogen or hydrogen incorporated in other chemical substances, with the aim of injecting the hydrogen, if necessary, into the network;</p> <p><i>For hydrogen storage or hydrogen reception facilities, the project should aim to supply, directly or indirectly, at least two Contracting Parties.</i></p> <p>4) any essential equipment or installation essential for the secure, efficient and safe operation of the hydrogen-based system or for ensuring bi-directional capacity, including compression stations;</p> <p>5) any equipment or installation that allows the use of hydrogen or hydrogen-derived fuels in the transport sector.</p> <p>All categories listed in sub-paragraphs (1) – (4) may be newly constructed or reconfigured from natural gas network to hydrogen network or a combination of the two. ;</p> <p>4. Regarding electrolysis plants:</p> <p>1) electrolyzers:</p> <p>a) which have a capacity of at least 50 MW, supplied by a single electrolyser or by a set of electrolysers forming a single coordinated project and brings benefits directly or indirectly to at least two Contracting Parties;</p> <p>b) the production of which meets the requirement to reduce greenhouse gas emissions during the life cycle of 70% compared to the reference</p>
--	--

	<p>fossil fuel of 94 g CO₂ equivalent/MJ. Life cycle greenhouse gas emissions must include indirect emissions. The quantified reductions of greenhouse gas emissions during the life cycle are verified in accordance with the provisions of Law no. 10/2016 regarding the promotion of the use of energy from renewable sources</p> <p>c) which have a grid-related function, in particular with a view to overall system flexibility and overall system efficiency of the electricity and hydrogen grids;</p> <p>2) related equipment, including the gas network connection facility.</p> <p>5. Regarding carbon dioxide:</p> <p>1) specialized pipelines, other than the upstream pipeline network, used for the transport of carbon dioxide from several sources for the purpose of the final geological storage of carbon dioxide;</p> <p>2) fixed installations for the liquefaction, buffer storage and converters of carbon dioxide, with a view to its subsequent transport through pipelines and dedicated modes of transport such as ships, barges, trucks and trains;</p> <p>3) without prejudice to the prohibitions of the geological storage of carbon dioxide established by the normative acts in force, the surface and injection facilities associated with the infrastructure in a geological formation that is used for the permanent geological storage of carbon dioxide, if they do not involve the use of carbon dioxide for enhanced hydrocarbon recovery and are necessary to enable the transboundary transport and storage of carbon dioxide;</p> <p>4) any equipment or installations essential for the proper, safe and efficient operation of the respective electrolysis system, including protection, monitoring and control systems.</p> <p><i>A project of mutual interest with significant cross-border impact shall be a project and shall fulfil the conditions defined in Annex IV of the Regulation (EU) 2022/869:</i></p>	<p>Nu se acceptă. Nu numai Anexa 4, dar si art. 4 prevede criterii relevante proiectelor PML. Totodată, nu putem face în referință la Regulamentul UE în legislația națională. Astfel, în redacția art. 31¹, alin. (1), lit. c) se propune a fi expusă în următoarea redacție: „c) o analiza a respectării criteriilor relevante prevăzute la Anexa la prezenta lege, precum și/sau a altor criterii și condiții stabilite la nivelul Comunității Energetice în cazul proiectelor CE și/sau a criteriilor și condițiilor stabilite la nivelul Uniunii Europene în cazul proiectelor IR”.</p>
<p>Ministrul Energiei</p>	<p>Digitally signed by Parlicov Victor Date: 2023.07.07 09:09:36 EEST Reason: Moldovan Signature Location: Moldova</p> 	

Ministrul Energiei

Victor PARLICOV